

ТОРА

6-7/2016

Шампионът 2016

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

STIHL MS 880 - най-мощният сериен моторен трион на света

Бензиновите триони STIHL за горското стопанство и дърводобив се отличават с максимална производителност съчетана с минимално тегло. Пригодени да издържат на големи натоварвания те осигуряват

висок комфорт при работата, което ги прави предпочитана марка машини в този клас. Оборудван с декомпресионен вентил и STIHL ElastoStart за стартиране с минимално усилие, моделът STIHL MS 880 е

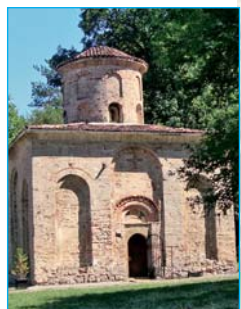
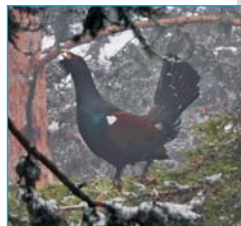
най-мощният сериен моторен трион на света. С HD2 филтър за дълъг експлоатационен живот на филтрите. За повече информация посетете най-близкия дилър на STIHL или www.stihl.bg

Забравени празници

Празник бяха националните състезания на залесятелите и на дърводобивниците и трактористите, на които се определяше кой е най-добрият в професията. Горските стопанства излъчваха своите най-добри работници. Те мереха умения на регионални надпревари. На националните шампионите получаваша „лавровия“ венец и уважението на колегите си. След това цяла година очакваха следващия празник, усъвършенствайки уменията си. По тях се равняваха всички от професията за лесител или дърводобивник с надеждата на следващото състезание да надминат първенците. Най-добрите секачи излъчваха представители на България за световните състезания, където се събират и все още се събира елитът от майсторство и виртуозност. Все още по света професията дърводобивник е сред уважаваните.

Националните състезания залязоха със зората на демокрацията у нас. В края на миналия век се възстановиха за кратко. След 16 години прекъсване по инициатива на фирма „STIHL“ и дъщерното й предприятие в България секачи от шестте горски предприятия и учебните стопанства демонстрираха умения, регламентирани с най-актуалния правилник за провеждане на световни състезания. Дали е 28-ият национален празник за дърводобивниците, или първия за марката „STIHL“, е статистически въпрос. Важното е да продължи, за да има позабравената и подценявана секачка професия свой ориентир и стандарт.

Редакционен съвет:

Председател:

д-р инж. ЦЕНКО ЦЕНОВ

Членове:

инж. ДИМИТЪР БЪРДАРОВ

инж. ВАЛЕНТИН ЧАМБОВ

проф. д-р ИВАН ПАЛИГОРОВ

д-р инж. ГЕОРГИ ГОГУШЕВ

доц. д-р ГЕОРГИ КОСТОВ

доц. д-р ЗДРАВКО СТАЛЕВ

Главен редактор:

инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ

boris@iag.bg

bbgospod@yahoo.com

Редактори:

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА

banzarova@abv.bg

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

yulia_sabcheva@abv.bg

(водещ на броя)

Литературен сътрудник:

МИНА ОГНЯНОВА

minaognanova175@gmail.com

Технически редактор:

инж. ВАНЯ КИСЬОВА-ИЛИЕВА

vaniakisiowa@abv.bg

Дизайн и предпечат:

ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА

nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:

ЙОРДАН ДАМЯНОВ

jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,

тел.: 02 988 86 42;

тел./факс: 02 988 04 15.

www.gorabg-magazine.info

gora@iag.bg

BIC TTBBVG22

IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50

СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.

Печатни коли 5. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнупан за печат на

01.07.2016 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.

Отделен брой - 3.00 лева.

Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

В броя

- 2 **Национално състезание: Възстановен е републиканският шампионат за най-добър секач**
- 6 Представяме дирекция „Информационно обслужване и връзки с обществеността“ в ИАГ
- 9 Висше образование: Тържествено дипломиране на възпитаниците на ЛТУ
- 10 Да изчистим България заедно: Голямото чистене обедини хора и институции
- 13 Информация: Нов международен проект на ИАГ
- 14 Да се помни: Лесовъдската колегия излезе победител в битката с природното бедствие
- 16 **Партньори: „Средна гора“ - модерно предприятие с 50-годишна история**
- 18 Ловно стопанство: Обзор на състоянието на дивечовите запаси в България
- 21 **Ловно стопанство: Стопанисване на иглолистните гори в местообитанията на глухаря в ДГС - Места**
- 23 Новини от природните паркове
- 24 Горите по света: Здравословното състояние на горите в Македония
- 26 Исторически преглед: Възникване и стопанисване на липовите гори в България
- 30 Българските шедьоври в световното нематериално културно наследство
- 32 Информация: България трета в Европа адаптира националния стандарт за управление на горите към изискванията на FSC
- 35 Информация: Ремонтиран бараж
- III **Обичам България: Тайните на Земенския манастир**

На корицата

Снимка Йордан ДАМЯНОВ

CONTENTS

- 2 National competition: Republican logging championship is restored
- 6 Introducing Directorate „Information services and Public relations“ in EFA
- 9 Higher education: Ceremonial graduation in University of Forestry
- 10 Let's clean Bulgaria together: Great cleaning gather people and institutions
- 13 Information: A new international project of EFA
- 14 Do remember: Forestry college win in the battle with nature disaster
- 16 Partners: „Sredna gora“ - a modern enterprise with 50 years of history
- 18 Hunting: Game reserves in Bulgaria
- 21 Hunting: Management of coniferous forest in habitats of Tetrao urogallus in SF - Mesta
- 23 News from nature parks
- 24 Forests in the world: The health status of forests in Macedonia
- 26 Historical overview: Origin and management of linden forests in Bulgaria
- 30 Bulgarian masterpieces in world cultural heritage
- 32 Information: Bulgaria third in Europe adapt national standard for forest management to the FSC requirements
- 35 Information: Renovated barrage
- III I Love Bulgaria: Secrets of the Zemen Monastery

Възстановен е републиканският

На 16 юни на територията на Учебно-опитно горско стопанство - Юндола, се проведе Националното състезание за най-добър секач, организирано от фирма „Андреас Штил“. В надпреварата се включиха 8 отбора - по един от шестте държавни предприятия и от двете Учебно-опитни горски стопанства на АТУ в Юндола и Бързия.

Това е първото състезание в национален мащаб след 16-годишно прекъсване. Случва се именно в момент, когато приоритет в сектора е сертификацията на целия процес на производството на дървесината, за да постави още веднъж въпроса за нивото на техническа обезпеченост и професионална подготовка на дървосекачите в България. Състезания като това насърчават професионализма, обръщат голямо внимание на техниката за безопасност и грижата за гората и не на последно място - запознават обществото с дейностите, които се извършват в нея.

Малко история

Състезанията за най-добър секач започват през 1959 г. в Швеция. През 1970 г. се организира първото международно състезание между Унгария и Югославия, което впоследствие прераства в европейско и световно. България е домакин на седмото световно първенство през 1976 г., а на последното - тридесет и второ по ред, тази година домакин е Полша.

Първият републикански шампионат у нас се провежда през 1968 г. на територията на ГС - Боровец. Ежегодната традиция е прекъсната през 1989 г., когато в Бургас се провежда двадесет и второто състезание. Националният шампионат е възстановен през 1996 г. в РДГ - Русе, и продължава да се провежда до 2000 г., когато е последното му двадесет и седмо издание във Велико Търново. В периода до 2016 г. са правени опити за регионални състезания. През 2003 г. надпревара за най-добър секач се провежда в с. Стойките, Смолянско, между шест местни горско-производителни кооперации. Десет години по-късно, през 2013 г., отново смолянските горскопроизводителни кооперации участват в състезание за най-добър секач, организирано в рамките на изложението „Булфорест“ на връх Мечи чал, над Чепеларе, но вместо

традиционните пет, състезателните дисциплини са само три.

Националният шампионат

Възстановеното състезание за най-добър секач премина според изискванията на новия правилник за провеждане на световното първенство за дървосекачи, в сила от 2013 година. Организаторите бяха отпечатали правилника за улеснение на участниците и допълнително уточниха най-важните елементи от него на техническа конференция, когато бяха изтеглени и състезателните номера.

Съдийската комисия (сн. 1 от ляво надясно) бе в състав: инж. Величко Драганов (УОГС - Юндола), доц. Димитър Георгиев (АТУ) - председател, инж. Чавдар Устабашиев (УОГС - Юндола), инж. Димитър Пеев (АТУ), инж. Пламен Симеонов („Андреас Штил“), инж. Иван Дулев (УОГС - Юндола).

Отборите от по двама души премериха сили в 5 дисциплини.

В първата от тях „Повалване на дърво“ (сн. 2) в рамките на 3 минути всеки от участниците трябваше да повали маркираното дър-

шампионат за най-добър секач

во, така че то да падне в предварително определена от него и указана с жалон посока. Съдиите оценяваха времето и точността на поваляне, дълбочината и ъгъла на засека, ширината на предпазната ивица, превишението на основния над хоризонталния ряз на засека. Наказателни точки бяха начислявани в случай на пукнатина в стъблото, причинена от неправилно отсичане, ако пънът е прекалено висок, за неправилно отстъпване на участника от дървото преди падането му, което създава предпоставки за инцидент, ако състезателят използва непозволените маркировки. Тази дисциплина комбинира уменията на дървосекача да запази качествата на повалената дървесина и по-раства, като едновременно с това осигури безопасност за себе си и колегите си. Най-добре се представи Борислав Тодоров от СИДП - Габрово. При повалянето дървото му буквално счути жалона, с което спечели и бурните аплодисменти на публиката и останалите състезатели.

В дисциплината „Монтаж на верига“ (сн. 3) състезателите разглобяваха и сглобяваха режещия апарат на моторния трион върху подготвена за целта маса, като тук нямаше специално изискване за каска и ръкавици. Оценявани бяха времето за изпълнение, а наказателни точки се начисляваха за неправилен монтаж и при нараняване на участника. Най-голяма сръчност в тази дисциплина прояви Ахмед Терзийски от СИДП - Шумен.

В дисциплината „Комбинирано рязане“ (сн. 4) всеки от състезателите трябваше да отреже от две стъбла, поставени под наклон в противоположни посоки, по една шайба с дебелина между 3 и 8 сантиметра. По регламент разрезът се извършва първо в посока от до-

лу нагоре, като трябва да достигне до отбелязаната с червена линия среда на трупа, а след това се подхожда от горе надолу, като двата ряза трябва да се срещнат в една равнина. Задачата е изпълнена, когато и двете шайби паднат на земята. Състезателят получава точки за време, перпендикулярност на разреза, измерва се разстоянието между равнините на двата ряза. Наказателни точки комисията начислява при разрез над или под червената линия, започване на разреза отгоре извън обозначената за целта зелена линия, при повреждане на трупа и неспазване на регламентираната дебелина на шайбата. Най-добър в комбинираното рязане беше Иван Каменов от УОГС - Бързия, който набра най-голям актив и в прецизното рязане. В дисциплината „Прецизно рязане“ (сн. 5) целта на участниците бе да отрежат шайби от два трупа, без да повредят дъската, поставена под него. Дебелината на шайбата отново трябваше да е между 3 и 8 см, отрязана под прав ъгъл спрямо надлъжната ос на трупа. В неговия край беше поставен ограничител, така че състезателите да не могат да отчупят шайбата със завъртане на шината, преди да е напълно отрязана. Оценявани бяха времето за изпълнение, перпендикулярност на ряза и прецизност на разреза. Максимален брой точки се даваха за напълно отрязана шайба, без да е засегната дъската отдолу. В противен случай състезателите не получаваха точки за точност. Наказателни точки се начисляваха, ако дебелината на шайбите не отговаря на указаната, ако състезателят умишлено отстрани стърготините от дъската.

Последната сред дисциплините - „Кастрене“ (сн. 6), се извърши върху подготвени за целта стъбла с изку-

НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ ЗА ДЪРВОСЕКАЧИ - ЮНДОЛА, 2016 г.										
КЛАСИРАНЕ										
Стартов №	Име, фамилия	Държавно пред- приятие	Спечелени точки/ Наказателни точки							Тип моторен трион
			Поваление	Монтаж на веригата	Комбини- рано рязане	Прецизно рязане	Кастрене	Точки	Наказател- ни точки	
17	Исмаил Апиев Терзийски	СИДП	508	13	119	94	0	734	460	MS 460
7	Борислав Стефанов Тодоров	СЦДП	512	0	47	15	116	690	232	MS 271
9	Генади Желязков Желязков	ЮИДП	489	0	72	62	0	623	339	H 365
5	Емил Василев Чукуков	ЮЗДП	434	0	96	25	0	555	395	H 372
11	Иbrahim Апи Мандраджи	УОГС - Юндола	506	0	22	19	0	547	524	MS 460
16	Кирил Атанасов Първанов	УОГС - Петрохан	479	0	22	46	0	547	543	MS 362
12	Кемал Исмет Боз	ЮЦДП	457	0	43	41	0	541	531	MS 362
3	Кристиян Николаев Литов	ЮЗДП	437	0	83	0	0	520	453	MS 361
10	Михаил Георгиев Ленин	Ветеран/Бързия	380	17	87	30	0	514	460	MS 441
1	Мустафа Али Чолак	УОГС - Юндола	355	0	102	35	0	492	460	MS 460
15	Александър Петков Пеев	СЗДП	273	0	30	97	0	400	620	MS 441
8	Ахмед Сабриев Терзийски	СИДП	246	90	35	0	0	371	642	MS 461
14	Иван Георгиев Каменов	УОГС - Петрохан	0	73	179	103	20	325	380	MS 441
4	Христо Митев Колчев	ЮЦДП	287	0	0	21	0	308	471	H 365
13	Марин Георгиев Георгиев	СЗДП	246	0	4	49	0	299	540	MS 441
2	Зафир Цветков Куриев	ЮИДП	0	33	0	14	0	47	500	S036

ствено набити 30 кръгли клона. Така на състезателите се осигуряват еднакви условия. Времето за кастрене е 30 секунди. За по-добър или лош резултат съответно се добавят или отнемат точки. Чеповите се измерват в най-високата им точка, като не трябва да бъдат по-високи от 5 мм, но също така се следи и за повреждане на стъблото и неотрязани клони. Оказа се, че тази дисциплина затрудни най-много участниците и само двама от тях получиха точки, като убедително по-добрият отново бе Борислав Тодоров от СЦДП - Габрово.

Участниците

Състезателите от осемте отбора бяха на различна възраст, с различно ниво на уменията, но всички те бяха обединени от общото желание не само да се представят най-добре и да спечелят първенството, но и да демонстрират професионализъм. Нагнраварата премина при изключителна колегиалност

и спазване на правилника.

Особено впечатление на съотборниците си, на публиката и на журито направи почетният участник - ветеранът Михаил Ленин, който се състезава с номер 10 (сн. 7). Той е сред първите състезатели у нас и загърба си има световен и над 30 национални шампионата. Роден на 1 октомври 1939 г. в Бързия, на почтените 78 години той активно взе участие в нагнраварата.

Класирането

След усилена работа на съдийската комисия победителите бяха излъчени.

Специално зам.-министърът на земеделието и храните доц. Георги Костов поздрави участниците, като изрази надежда, че събитието ще пригубие тради-

ционен характер. Той посочи, че професията на гърводобивника е сред най-рисковите и инициативи като тази са крачка напред към намаляването на инцидентите в гората. Състезанията не само излъчват най-добрите, но и са стимул за останалите да се доближат до тях, отбелязва доц. Костов.

Наградите на призъорите бяха връчени от управителя инж. Георги Драганов и инж. Пламен Симеонов от „Андреас Штил“ ЕООД.

В отборното класиране най-високо на почетната стълбица се изкачи отборът на СИДП - Шумен, на второ място остана отборът на ЮЗДП - Благоевград, а на трето - УОГС - Юндола (сн. 8).

В индивидуалното класиране призът „Най-добър секач“ и голямата награда - моторен трион, взе Исмаил Терзийски от отбора на СИДП - Шумен, следван

от Борислав Тодоров от СИДП - Габрово, и Генади Желязков от ЮИДП - Сливен, които получиха защитно облекло (сн. 9).

Всички участници получиха каски с марката „СТИЛ“, както и удовлетворението от спортистическото съревнование. Можем да се надяваме, че традицията на националните състезания ще бъде възстановена, а с това и критериите за професионализъм в гърводобива.

Юлия СЪБЧЕВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

Представяте дирекция „Информационно обслужване и връзки с обществеността“ в ИАГ

Предизвикателство за осъществяване на ефективна промяна

Дирекцията е част от общата администрация на Изпълнителната агенция по горите. В дирекция „Информационно обслужване и връзки с обществеността“ (ИОВО) работят девет експерти, които развиват дейността в две направления - информационна дейност и връзки с обществеността.

Инж. Ивайло ИВАНОВ - директор на дирекция „Информационно обслужване и връзки с обществеността“

ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ

Една от основните задачи на експертите е участието в проектирането, разработването и внедряването на информационна система за горските територии и дейностите в тях. За постигането на тази задача поетапно е създадена и внедрена интернет информационна система <https://system.iag.bg>. Разработването на системата стартира през 2004 г. със създаване на модула за гърводобив и продажба на гървесина. В този раздел за първи път се изгражда систематизирана база данни, обединяваща информацията за гърводобива и търговията с гървесина на територията на цялата страна. Информацията от раздела за предстоящите процедури за продажба на гървесина е публична и е достъпна на електронната страница на Агенцията - www.iag.bg. Към момента модулът се използва активно от гържавните предприятия, гържавните горски и ловни стопанства и общинските структури. Успешната му реализация доведе до идеята за надграждането на системата с други модули, обхващащи различни дейности в горската система.

Модулът „Ловна статистика“ е изграден в продължение на около година и съдържа актуална информация

за издадените ловни билети, заверки по тях, удостоверения за подборен лов, наложени наказания, таксация на дивеча, резултати от проведените изпити за придобиване на правото на лов и подборно ловуване. Това е и първият модул, до който получиха достъп потребители извън горската система (служители в ловните сдружения).

Модулът „Горски пожари“ съдържа информация за възникналите горски пожари, нанесените щети и използваните ресурси за тяхното потушаване.

Експертите от дирекцията разработиха, внедриха и поддържат електронна система за регистрация на физически лица и търговци за упражняване на лесовъдска практика и за извършване на дейности в горските територии. Като допълнение на този раздел е разработен и регистър за контролните горски марки. Откриването на център към телефон 112 в Изпълнителната агенция по горите за приемане на сигнали, свързани с незаконна сеч и корупция в горите, доведе до необходимостта от разработване и внедряване на модул за отразяване на сигналите и резултатите от тяхната проверка.

За по-доброто отчитане и контрол на проектите с външно финансиране е разработен модул „Проекти“, който съдържа информация за всички приключили, изпълнявани и предстоящи проекти.

През 2015 г. Северноцентралното гържавно предприятие - Габрово, финансира разработката на софтуер, работещ на Android, за издаване на електронни превозни билети и съвместно с експертите от дирекцията софтуерът е интегриран за работа с данни от няколко модула от съществуващата информационна система на горите. След успешното разработване софтуерът е безвъзмездно предоставен на ИАГ и започна неговото внедряване. Към момента той се използва активно в гържавните горски територии. От 1 юли 2016 г. системата е задължителна за всички горски територии - частни, общински и гържавни, и се прекратява издаването на хартиени превозни билети. За използване на нововъведения софтуер бяха обучени всички системни администратори в системата на ИАГ, کوшто, от своя страна, подготвиха повече от 500 частнопрактикуващи лесовъди, заявили желание да преминат курса на обучение.

Информационната система на ИАГ представлява отворена система, която продължава да се усъвършен-

ства. Предстои да бъде допълнена с нов модул за водене на електронен дневник и електронен превозен билет за обектите, в които постъпва, се преработва и експедира гървесина. Предвижда се тестово внедряване в няколко обекта и при липса на проблеми модулът ще бъде внедрен на територията на цялата страна. Целта е да се даде възможност за обвързване на системите за издаване на позволителни за сеч, превозни билети от временен склад, електронния дневник и превозните билети от обектите за преработка на гървесина. След успешното въвеждане на софтуерите за издаване на превозни билети от временен склад и от обектите, преработващи гървесина, ще започне обновяването на няколко модула в информационната система на ИАГ, за да се осигури използването на данните от тези модули в останалата информационна система.

Възложено е на външен изпълнител и предстои разработването на софтуер за актовете преписки, което значително ще улесни отразяването им и издаването на наказателните постановления. Данните от влезите в сила наказателни постановления ще бъдат предавани по електронен път в НАП за събиране на вземанията.

Създаването на информационната система даде възможност за подобряване на отчетността и контрола на дейностите в горите.

Модулите са проектирани и изградени от служители в дирекцията, подпомогнати от експерти от другите дирекции на Агенцията. При тяхното разработване са използвани основно продукти и технологии с отворен код (Linux, MySQL, Perl, Php). За безпроблемната работа на цялата информационна система локалната мрежа и гругите системи в Агенцията са инсталирани, конфигурирани и постоянно обновявани повече от 20 сървъра с различни операционни системи. Основните потребители на информационната система са служителите от ИАГ и нейните структури, гържавните предприятия, гържавните горски и лов-

ни стопанства, общини, ловни сдружения, както и служители от груги ведомства (МВР, НАП, ГИТ).

Изградени са модули в официалната интернет страница на Агенцията за достъп до лесоустройствени проекти, профила на купувача, справка за превозни билети, горскостопански програми. Създаването на тези модули увеличава обема на съхранявани в информационната система данни, до които достъп имат гражданите и заинтересованите лица, което създава условия за прозрачност и контрол от страна на обществото.

От началото на 2016 г. за първи път се предлагат и електронни услуги, разработени по Оперативна програма „Административен капацитет“. Това дава възможност на гражданите и лесовъдите да подават заявления по електронен път за:

- Регистрация на физически лица за упражняване на лесовъдска практика и за извършване на дейности в горски територии.

- Регистрация на търговци за упражняване на лесовъдска практика и за извършване на дейности в горски територии.

- Издаване на удостоверение за регистрация на контролни горски марки.

- Издаване на удостоверение за регистрация на производствени горски марки.

- Заверка на дневник за количествата на постъпилата, преработената и експедираната гървесина.

Работата на експертите обхваща организацията и осигуряването на техническата поддръжка на автоматизираната информационна и комуникационна инфраструктура на Агенцията, на регионалните дирекции по горите и на специализираните териториални звена - локални мрежи и комуникационно оборудване, както и осигуряването на правилното функциониране на хардуера и софтуера, необходими за обработка и пренасяне на информацията. В процес на изграждане е нов сървър за електронна поща, който значително ще подобри комуникационните връзки. Регулярно се актуализират всички модули в системата съобразно изискванията на нормативната уредба.

Друго направление от дейността на дирекцията е подпомагане на служителите в системата на горите при използването на електронноизчислителната техника и обработката на данни, както и в координирането, разпространяването и внедряването на нови софтуерни продукти и технологии в практиката на ИАГ, РДГ и специализираните териториални звена.

Част от работата на служителите в дирекцията е и обновяване на съдържанието на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите. Динамичната и напрегната работа в дирекцията „Информационно обслужване и връзки с обществеността“ през последната година експертният състав възприема като предизвикателство за осъществяване на ефективна промяна, която е в унисон със съвременните изисквания на обществото за повишаване на гражданския контрол върху дейностите в горите.

Екипът на дирекцията

ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Работата на експертите, които се занимават с връзки с обществеността, е свързана с повишаване на информираността и заинтересоваността на широката общественост за дейността на Изпълнителната агенция по горите, както и с изграждане на имиджа на лесовъдската колегия.

Дейността, свързана с осигуряването на публично внимание, се осъществява чрез създаването на комуникация между Агенцията и медиите. За реализирането на тази връзка отговорните за това експерти в дирекцията осъществяват дейности, които включват създаване и отразяване на събития, създаване и разпространяване на информационни материали и мултимедийни продукти, организиране и осигуряване технически на публичните изяви на ръководството и експерти на Изпълнителната агенция по горите.

Постигането на положителен образ на институцията изисква запознаване на обществеността с мерките и действията, които се предприемат, за да бъдат разрешени въпросите, възникващи при стопанисване и опазване на горския ресурс. Това е обвързано и с изграждането на позитивен имидж на лесовъдите като висококвалифицирани, компетентни специалисти, работещи в услуга на обществото. Като успешни публични събития с очевиден новинарска стойност са организирани от дирекцията пресконференции на Агенцията, както и организирането на присъствие на медиите при извършване на проверки и залавяне на браконieri.

Пряко задължение на експертите е и постоянно, но неагресивно създаване на позитивни материали, което осигурява прозрачност и публичност на работата на администрацията. Анализът на медийната дейност на дирекцията за последната година показва повече от 300 прессъобщения, публикувани на електронната страница на ИАГ и изпратени до медиите. Положителните публикации са над 80 %, отрицателните са около 13 %, а неутралните - 7 на сто. В работата си в тази насока експертите участват и в подготовката за изготвянето на документални филми, репортажи, рубрики и интервюта. За постигане на пълно медийно покритие се използват всички подходящи комуникационни канали. В тази връзка предоставянето на текуща информация изисква бърза реакция от страна на служителите. Оперативност се изисква и при реакция в кризисни ситуации - пожари, бедствия. Подготовката на прессъобщенията е свързана с ежедневна комуникация и координация с експертите от структурите на ИАГ, с което се постига експедитивност при разрешаване на възникнали въпроси и казуси. За осигуряване на постоянно отразяване в медиите и поддържане на техния интерес към дейността на Агенцията експертите поддържат непрекъснат контакт и кореспонденция с журналистите.

За своевременно инициране на интересни и актуални теми, които биха предизвикали обществено внимание и медийен интерес, е необходимо познаване както на дейността на Агенцията, така и на работата на

медиите. За тази цел систематично се събират и обобщават публикации, статии и репортажи от всички национални и регионални всекидневници, национални седмичници, излъчвания на основни и местни радиостанции и телевизии, информационни агенции и интернет медии. Анализът и обработването на тази информация служи като ранно предупреждение за негативни настроения в обществото и подпомага вземането на адекватни и навременни решения и действия в отговор на обществените очаквания.

Съществена част от работата на дирекцията е свързана с прякото активизиране и приобщаване на обществеността при решаването на общественозначими проблеми. Експертите участват активно в организирането на кампании, свързани с борбата с пожарите, незаконната сеч, браконьерството, при провеждането на които се излъчват видео и радио клипове, предоставя се информация на сайта на ИАГ и медиите за обстановката в страната, организират се интервюта със статистически данни, предприети мерки и необходими дейности и мероприятия. Добър отзвук намират позитивните кампании, свързани с нововъведения в дейността на Агенцията - кампании за въвеждане на новите електронни превозни билети и видеонаблюдения в обектите за гоби, преработка и търговия с гървен материал; кампании за закупуване на законни елхи и контролът от страна на ИАГ по гоби на елхи с пластини, както и традиционната Седмица на гората.

Служителите на дирекцията работят активно за провеждането на инициативи, свързани с популяризиране и утвърждаване на ролята на лесовъдите сред децата и младежта и превръщането им в постоянни, а не кампанийни събития.

Част от работата на дирекцията е протоколното организиране и провеждане на официални и работни срещи, както и осъществяването на протоколната кореспонденция на изпълнителния директор.

Тържествено дипломиране на възпитаниците на ЛТУ

На 19 май в Аулата на Лесотехническия университет се състоя церемония по връчването на дипломите за висше образование и научни степени. По традиция празникът бе съчетан с отбелязване на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост - 24 май.

Сред гостите на церемонията бяха проф. Христо Цаков - директор на Института за гората към БАН, проф. Любен Тотев - председател на Съвета на ректорите на висшите училища в Република България и ректор на Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“, проф. Митко Георгиев - ректор на Химикотехнологичния и металургичен уни-

Академичният съвет на ЛТУ при откриването на тържеството

Проф. Илиев с преподавателите, защитили по-високо научно звание (от дясно наляво): проф. Теодора Попова, доц. Радка Колева, доц. Десислава Ангелова, доц. Елена Драгозова, доц. Симеон Богданов, доц. Станислав Радански, доц. Чавдар Филипов, доц. Костадин Кънчев, доц. Киро Киров, г-р Илия Пеев, г-р Мария Гуркова

верситет, проф. Росица Чобанова - заместник-ректор по научни изследвания и международно сътрудничество във Висшето училище по телекомуникации и пощи, доц. Тодорка Янковска-Стефанова - зам. изпълнителен директор на Българската агенция по безопасност на храните.

- Вярвам, че крачка към по-доброто ще бъдат вашите успехи - каза ректорът на ЛТУ проф. Иван Илиев при откриването на празника. - Във всичко добро, с което се захванете, можете да разчитате на нас.

Доц. Боянка Желязова - заместник-ректор на ЛТУ, припомни житията на двамата братя Св. св. Кирил и Методий и значимостта на тяхното дело.

От випуск 2015-2016 г. се дипломираха 215 absolventи в образователно-квалификационни степени „бакалавър“ и „магистър“, от

Магистрите, завършили с пълно отличие (от ляво надясно): инж. Николай Ташев, инж. Павел Павлов, инж. Гергана Коцева, инж. Кристина Чобанска, инж. Мария Стоянова, инж. Теодор Михайлов и инж. Цветелина Димова с ректора на ЛТУ (в средата)

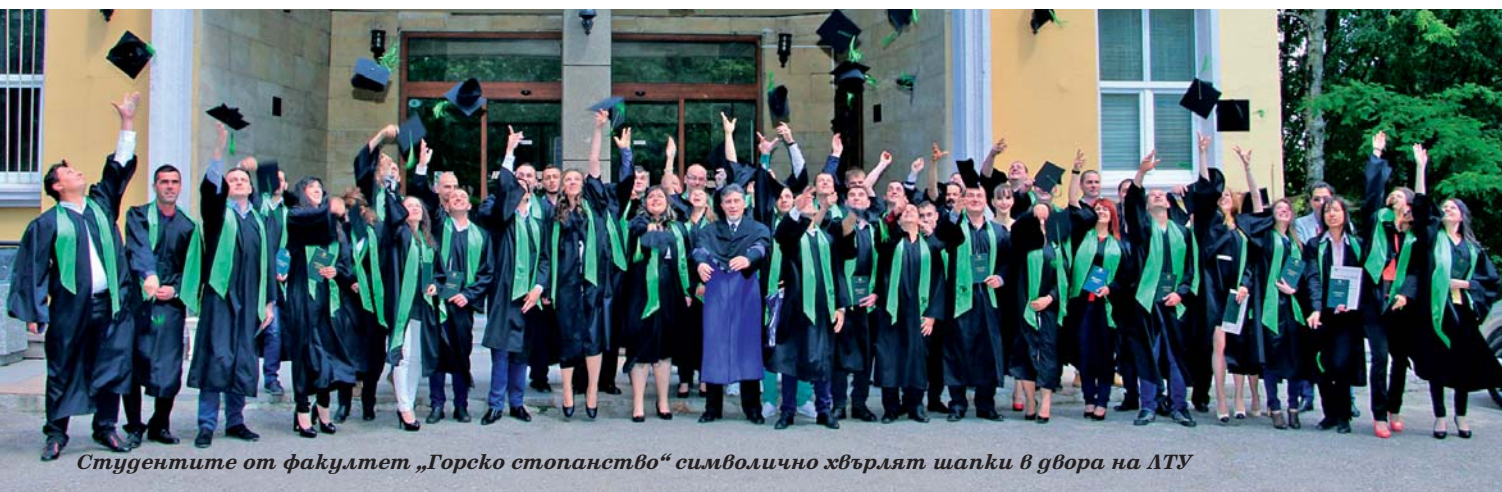
които 39 с отличен успех. Пълни отличници са 7 дипломанти. Тази година научна длъжност „професор“ защити един преподавател, „доцент“ - деветима, и научна степен „доктор“ - трима.

Връчването на дипломите се състоя по факултети.

Студентите от Факултет „Горско стопанство“ бяха приветствани от декана доц. Мариус Димитров и зам.-декана доц. Наско Илиев. Общият брой на дипломираните е 68, от които бакалаври са 40, а магистри - 28. Отличниците са 8, като един е с успех 6.00.

На absolventите с отличен успех наградите връчи д-р инж. Деница Пандева - директор на дирекция „Проекти и международни дейности“ в Изпълнителната агенция по горите. Всички получиха подаръци от „Хускварна България“ ЕООД.

МИНА ОГНЯНОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

Студентите от факултет „Горско стопанство“ символично хвърлят шапки в двора на ЛТУ

Да изчистим България заедно

Голямото чистене

Инициативата на bTV Media Grup „Да изчистим България заедно“ е наследник на тръгналата преди 6 години кампания „Да изчистим България за един ден“. За предните пет години акцията е подкрепена от над 1 209 675 души. Проведена тази година за шести път, тя още повече обедини хората и институциите в благородно дело. Ударението бе поставено върху почистването на природните паркове и защитените територии. На 4 юни рекорден брой доброволци почистиха над 1200 дка в горски площи на България. Най-много доброволци се явиха в Русенската, Силистренската и Пловдивската област. Събрани са общо 5000 т отпадъци. Инициативата доказва, че активната съвместна работа на общински, областни и горски администрации и неправителствени организации води до отличен резултат.

Рекорден е и броят на горските служители, които се включиха в инициативата - близо 7500. Това е с 50 % повече от предварителните очаквания. Целият горски сектор - регионални дирекции по горите, дирекции на природните паркове, държавни горски предприятия с техните поделения и организирани от тях доброволци, се включи в най-масовото чистене в България. Близо 152 000 кг боклук са събрани на територията на повече от 330 зони, определени за почистване, по-голяма част от които са защитени местности. С това секторът се превърна в един от основните партньори и двигатели на кампанията.

Най-активни участниците бяха в ПП „Странджа“, където освен горските служители участваха над 1000 доброволци и членове на Коалиция от неправителствени организации и граждански групи „За да остане природа в България“.

Специален координационен щаб ръководи работата по кампанията на всички структури на Министерството на земеделието и храните от горския сектор. Осигурени бяха над 15 000 чувала, 9000 ръкавици и над 260 автомобила за извозване на събраните отпадъци.

РАВНОСМЕТКА НА ОБЩЕСТВЕНАТА НЕТЪРПИМОСТ КЪМ ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ПРИРОДАТА

ЮИДП - Сливен. Над 600 служители се включиха в кампанията на 4 юни. На територията на Предприятието бяха почистени 25 защитени територии и зони със специално значение за биологичното разнообразие

на България - край ез. Карандила, местностите Каракачанска поляна и Слънчева поляна и скалния феномен „Халката“.

Събрани са общо 21 т отпадъци. В общата работа по организацията и почистването се включиха и служители на Регионалната дирекция по горите и Областната администрация.

обедини хора и институции

ДПП „Сините камъни“. Кампанията по почистването на парка пожъна голям успех с големия брой доброволци - над 1000. Участваха ученици от сливенските училища - ОУ „Панайот Хитов“, ОУ „Братя Миладинови“, Хуманитарна гимназия „Дамян Дамянов“, Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Негелчо Негелчев“, Клуб „Туристи ветерани“. За почистването Дирекцията на парка бе определила 4 сборни пункта - Информационно-посетителския център, в началото на „Хайдушка пътека“, пред входа на Професионалната гимназия по текстил и облекло, пред паркинга на хотел „Карандила“ и пред паметника на Панайот Хитов. На всеки от пунктовете бяха раздавани ръкавици и чували, а след края на инициативата близо до зоните на почистване бяха събрани 300 kg отпадъци (сн. 1 и 2).

ДПП „Шуменско плато“. С участието на много граждани и служители от над 18 областни институции, сред които Североизточното държавно предприятие - Габрово, РДГ - Шумен, и работещите в Парка, бяха почистени четири определени места - около Шуменската крепост, Летния информационен център на паметника „Създатели на Българската държава“, х. „Диана“ и в м. Къшкочеве. Предварително записалите се доброволци бяха разпределени в 15 обекта. В акцията участва и група американски кагети, които заедно с представителите на велоклуб „Илчов баир“ почистваха стъпалата към паметника.

ДПП „Беласица“. По-чиста е вече планината Беласица, след като служителите на Парка в партньорство с учениците от ОУ „Хр. Смирненски“ - Петрич, Държавното горско стопанство - Петрич, Община Петрич и Сдружение „Балкани“ се погрижиха да изнесат купища боклуци, закътани на най-невероятните места, които общинската фирма извозваше.

ДПП „Врачански Балкан“. От сборния пункт Природозащитен център „Натура“ във Враца над 60 души, предвождани от служителите на Парка, тръгнаха да освободят от замърсяване най-посещаваните от туристи места и изчистиха пътя за пещерата „Легеника“ в района между Трудовашката чешма и прохода Вратцата. Дирекцията пое разходите за транспортиране, осигуряване на чували и извозването на отпадъците, които след приключване на работата на доброволците надхвърлиха 600 килограма. Най-активни бяха учениците и техните ръководители от СОУ „Никола Войводов“ и ПМГ „Акад. Иван Ценов“. След почистването за учениците бе организирана томбола с награди (сн. 3, 4 и 5).

РДГ - София. Служителите на Регионалната дирекция, представители на ИАГ и МЗХ почистиха Софийския ловен парк. В акцията се включи зам.-министърът на МЗХ доц. Георги Костов (сн. 6).

ДПП „Витоша“. След предварителната оценка на

степенята на замърсяване бяха определени 5 пункта за почистване - местностите Златни мостове, Бялата вода и Дендрариума, районите около х. „Момина скала“ и кв. Симеоново. Събраните отпадъци от недобросъвестната човешка дейност на Витоша бяха 24 куб. метра.

В деня на голямото чистене Националният ученически екопарламент проведе сесия, след което участниците - около 50 души от цялата страна, се включиха в почистване в м. Дендрариума, като събраха 0.5 м³ боклук.

Като продължение на инициативата на 6-8 юни бе събрано и извезено извън границите на защитената територия голямо количество отпадъци от работещите на територията на парка хижи.

Денят 4 юни бе избран, за да се даде старт на инициативата „Библиотека в планината“.

По случай Международния ден на детето Дирекцията на парка отвори безплатно вратите на Музея на совата и Музея на мечката в детския екостационар „Белите брези“ на 4 юни. Събитията започнаха с богатата музикално-развлекателна програма с участието на възпитаници на столичното 144-то СОУ „Народни будители“ и Националния дворец на децата. Българското дружество за защита на птиците организира детска работилница, в която малчуганите изработваха различни предмети от природни материали, и курс по народни танци (сн. 7 и 8).

ДПП „Златни пясъци“. В съвместна акция участваха служители на Община Варна и Район „Приморски“ - 50 души, служители на горския сектор от Регионалната дирекция по горите - 17, Държавното горско стопанство и Парковата дирекция - 10,

Регионалната инспекция по околната среда и водите и Басейновата дирекция „Черноморски район“ - 40 души. Участниците почистваха в района на Аладжа манастир и по два от туристическите маршрути на ПП „Златни пясъци“, като всеки е доставил на сборния пункт по един чувал отпадъци - общо 150. Един камион извози строителни отпадъци от терена за чистене. Механизирано почистване се наложи на отбивката за ресторант „Горски кът“, като един камион извози строителни отпадъци. Репортажи от действията на участници в акцията бяха излъчвани по bTV. От Парковата дирекция съобщиха, че след години на провежданата инициатива замърсяванията на природата стават по-малко (сн. 9 и 10).

ДПП „Русенски Лом“. В проведената кампания се включиха 31 доброволци - всички служители на Парка, представители на РДГ - Русе, 22 от Българския червен кръст - Русе, и граждани. Акцията бе проведена в околностите на Природозащитния комплекс „Ломовите“ край с. Нисово. Събрани са 15 чувала с битови отпадъци (сн. 11 и 12).

Обществената нетърпимост към замърсяването на природата не се изразява в мрънкането, а в действията, и денят на голямото чистене - 4 юни, успя да го докаже. Природата заслужава да се грижим за нея постоянно, но и един активен ден, изпълнен с положителна енергия, е чудесно нещо. Разбрахме, че можем да чистим заедно. Остава да не замърсяваме - нито заедно, нито поотделно.

Светлана БЪНЗАРОВА

Нов международен проект на ИАГ

На 15 юни се състоя стартираща пресконференция и семинар на проект „Гори и гористи местности - картиране и оценка на екосистемните услуги извън „Натура 2000“ (FOR OUR FUTURE) по програма BG03 „Биологично разнообразие и екосистеми“. Събитието бе открито от инж. Красимир Каменов - заместник изпълнителен директор на ИАГ и ръководител на проекта. Презентацията на целите, дейностите и очакваните резултати по проекта бе от д-р инж. Любчо Тричков - главен експерт в дирекция „Проекти и международни дейности“ в ИАГ и координатор на проекта, и от Кремена Гочева - главен експерт и координатор на проекта от страна на Министерството на околната среда и водите. Водещ бенефициент по проекта е Изпълнителната агенция по горите, а партньори са РДГ - Кърджали, и фирмата „Норвежка горска група“. Продължителността на новия проект е 17 месеца. В него са заложени 8 дейности, участват 50 души, стойността е 439 637 евро, съфинансиран 100 % от европейските фондове. Действието му е започнало на 31 август 2015 г., а окончателно ще приключи на 31 януари 2017 година.

Основните цели на проекта са картиране и оценка на горските екосистемни услуги в зоните извън екологичната мрежа „Натура 2000“ на територията на цялата страна (а това са 1 800 000 ха) по одобрена от МОСВ методология; запазване и възстановяване на екосистемите и на услугите и ползите, които те предоставят; намаляване на загубата на биоразнообразието и деградацията на екосистемните услуги. Д-р Любчо Тричков посочи изпълнението на извършените досега и предстоящите дейности. Инж. Васко Райчинов - експерт в Регионалната дирекция по горите - Кър-

джали, и координатор за Кърджали отбеляза изпълнението за региона.

„Норвежка горска група“, която е партньор по три основни дейности - управление, картиране и повишаване на осведомеността, е фирма с богат опит в изпълнението на над 80 проекта в Източна Европа, Африка, Азия и Централна Америка. Тя е съставена от

Откриване на пресконференцията и семинара (от ляво надясно): д-р инж. Любчо Тричков - координатор на проекта, инж. Красимир Каменов - ръководител на проекта, д-р инж. Деница Пандева - директор на дирекция „Проекти и международни дейности“ в ИАГ, Кремена Гочева - координатор на проекта от МОСВ

Участниците в семинара

Норвежката корпорация на държавни гори и земи (Srtatskog) - държавно търговско дружество; Норвежкия институт за биоекологически изследвания (NIBIO); Норвежката асоциация на горите (NORSKOG) - кооперативна организация на собствениците на гори, чиято обща площ е 1 млн. ха и добив на 1 млн. м³ дървесина; Институт за непрекъснато обучение в горите (STOGKURS) - неправителствено сдружение

от 39 организации и научни институции, осигуряващи постоянно обучение за горите и обществената осведоменост за сектора; Норвежкото горско общество (NFS) - неправителствена организация за многократно използване на различните функции на горите; Международна консултантска организация с широка компетент-

ност в областта на технологиите при изследване на горите (FORAN Groupis).

В семинара, проведен същия ден, от инж. Мария Беловарска и инж. Георги Тинчев - експерти по проекта, бяха представени ключови моменти от „Методология за оценка и картиране на състоянието на горите и горските екосистеми и екосистемните услуги“ и източници за набиране на информация. ¶

Учреден е Световен център за ловците

Световният център за повишаване на квалификацията на ловците и опазване на дивеча е учреден на 6 юни в Правец. На учредителното събрание присъстваха доц. д-р Георги Костов - заместник-министър на земеделието и храните, д-р Дамян Илиев - директор на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), Бернар Лозе - почетен председател на Международния съвет по лова и опазване на дивеча (CIC), Бернар Вала - почетен директор на Световната организа-

ция за здраве на животните (OIE). Доц. Георги Костов заяви, че МЗХ изцяло ще подкрепи Световния център като място за образование и ще се включи в създаването на Референтна лаборатория за болестите по животните. Центърът ще получи подкрепа и от експерти на БАБХ, Изпълнителната агенция по горите и държавните предприятия.

Учреден е Управителният съвет на Центъра, който се състои от 11 души, като ше-

стима са от CIC, а петима са представители от България. За председател на УС е избран юристът Тихомир Трендафилов.

В световния център за повишаване на квалификацията на ловците и опазване на дивеча ще се провеждат тренировъчни програми за ловци и дейности, свързани с лова и здравословното състояние на дивеча, ранното установяване на заболявания, безопасността на дивечовото месо, на принципа „Обучаване на преподаватели“. ¶

ЛЕСОВЪДСКАТА КОЛЕГИЯ излезе победител в битката с природното бедствие

На 29 май в м. Кара тепе, точно на границата между ДГС - Селище, и ДАС „Чепино“, беше поставена паметна плоча, отбелязваща 55 години от смерча, връхлетял голям родопски район, и ликвидирането на последствията от него. При откриването на паметния знак слово произнесе инж. Кирил Цанов - дългогодишен директор на ГС - Велинград. Бяха разказани и спомените на преките участници по усвояването на ветровалната дървесина и залесяването на оголените площи - инж. Страхил Лазаров, техник-лесовъдите Ангел Маринков и Симеон Симеонов и Никола Милчев. Съвременниците научиха за огромните усилия на лесовъдите, горските служители и работници, младежките бригади в създаването на новата гора. В откриването участваха служители от ДАС „Чепино“, ДГС - Селище, и членове на Дружеството на лесовъдите ветерани от Велинград.

Да припомним историята на бедствието

Датата е 29 май 1961 г., денят е петък, часът е 16.55. Горските работници, които са предимно българомохамедани, са по домовете си и празнуват Байрям. Само за 7 минути се разразява страшен ураган - смерч или торнадо - непознато природно явление в такива мащаби за нашата страна. Смерчът започва от Горското стопанство - Вищерица, където поваля около 40 000 м³ иглолистни дървета, преминава в ГС - Селище, на чиято територия в ивицата, широка 2-2.5 км, нанася най-големите поражения, като поваля 342 000 м³ жива гора. Огромните дървета са изтръгнати с корен, усукани и натрошени в безреגיע, нахвърляни на огромни купчини. През Кара тепе и връх Голяма и Малка Сюткя смерчът се разделя на два клона. Единият преминава през Чехлъовското, Велинградското и Ракитовското стопанство, като поваля общо 250 000 м³ дървесна маса в ивица с широчина около половин километър.

Вторият ръкав на смерча навлиза в територията на Горското стопанство - м. Беглика, където като клечки падат 170 000 м³ дървета и продължава през ГС - м. Широка поляна, и ГС - Хвойна, достигайки чак до връх Персенк. Общата дължина на ивиците е 70 км, площта - 40 000 дка, и 1 040 000 м³ повалена дървесина.

Такова широкомащабно бедствие е непознато в историята на нашето горско стопанство. То поставя на изпитание цялата лесовъдска колегия в засегнатите райони. Предстои събирането и обработването на повалената дървесина, а след това и залесяването на огромните оголени площи.

Още на следващия ден проф. Мако Даков - тогава председател на Главното управление на горите към Министерския съвет, заедно с Антон Югов - председател на Министерския съвет, и други отговорни лица пристигат в Селищенското стопанство и се запознават с потресаващата картина. Веднага на място се вземат и първите решения - да се оползотвори дървесината, преди да е започнала да гние и преди пова-

лените дървета да бъдат нападнати от вредни насекоми и да се превърнат в огромно огнище от зараза, която би обхванала целите Родопи и би нанесла огромни поражения, а след това да започнат и залесителните мероприятия.

Забележителна горска епопея

Започва една от най-забележителните епопеи в историята на нашето лесовъдство. С Постановление № 134 от 27 юни 1961 г. на Министерския съвет се разпорежда да се създаде организация за усвояване на дървесината и изготвяне на проекти за ускорено залесяване на смерчовите площи.

На 14 юли 1961 г. в Главното управление на горите се провежда съвещание, на което се приемат мероприятия, осигуряващи изпълнението на разпорежданията на постановлението. Със Заповед № 1689 от 15 юли 1961 г. на председателя на Управлението на работна група се възлага да започне работа. Групата, с ръководител инж. Михаил Михайлов, инж. Желязко Георгиев от „Агролеспроект“ и инж. Стефан Спасов от Окръжното управление на горите - Пазарджик, трябва да обходи и проучи засегнати от ветровала площи и да даде конкретни указания на проектантите от „Агролеспроект“ за изготвяне на планове за усвояването на дървесината и за залесяване за Горските стопанства в Селище, м. Чехлъово, Ракитово и м. Беглика. За Велинградското стопанство, поради по-малкия обем на засегнатите площи, проектът да се изготви от лесовъдите в стопанството под контрола на Окръжното управление на горите - Пазарджик. Работната група, като взема под внимание благоприятните почвено-климатични условия за растежа и развитието на иглолистните дървесни видове, главно на белия бор и смърча, в горските стопанства на този район на Родопите (без м. Беглика), преценява, че се налага изкуствено възобновяване на горите, като трябва да бъдат създадени трайни по състав, високопроизводителни и ценни култури и насаждения. Съгласно тези указания се изготвят и проектите за

залесяване.

Сериозен проблем възниква с почистването на площите от отпадъците при сечта (клоните и изкъртени пънове). Работната група установява, че те заемат 20-30 % от засегнатата площ. Приема се, че за създаването на пълноценни горски култури с нормална гъстота отпадъците трябва задължително да се изгарят.

Групата дава насоките за вида, начина и дълбочината на подготовката, подбор на дървесните видове и гъстотата на залесяване, за осигуряването на необходимите милиони фиданки и необходимостта от участието на специализираната помощ на Лесо-защитната станция - Пловдив, за ръководство на мероприятията по опазване на залесените площи от насекомни вредители. Обсъждат се организационните въпроси - необходимата работна ръка, битовото устройство на работниците, направи на бригадирски лагери, изхранването и здравеопазването на работниците и други.

Най-напред са секаческите и извозваческите бригади, които с големи усилия и майсторлък трябва да отсекаят, обработят и извозят увредената дървесина на временните складове. Непосредствено след тях вървят залесителните бригади, които почистват и изгарят отпадъците и подготвят почвата за залесяване, а от пролетта засаждаат милионите фиданки. Неocenim е и трудът на организираниите национални, окръжни и местни младежки бригади по подготовка на почвата.

През лятото един страшен „противник“ дебне да превърне изсъхналите дървета в нов огнен смерч - пожарите. Организирано е денонощно наблюдение от подвижни пожаронаблюдатели и от изградените пожаронаблюдателни кули. Командировани са противопожарни групи с автомобили, които са в непрекъснат режим на наблюдение. Всичко това допринася да не се допуснат пожари във ветровалните площи през целия период на усвояването на дървесината.

За извозването на хилядите кубични дървесина се организира денонощен транспорт.

Организирането на това мащабно работилище е огромно напрежение за служителите в горските стопанства. Да се осигурят прехраната, нощувката, транспортът, здравето на хилядната „армия“ (само

в ГС - Селище, през 1962-1963 г. работят по 2000 работници и служители), отговорност носят директорите, лесовъдите, лесничейте, горските служители на всички горски стопанства. Усилията не се пресмятат, важен е резултатът.

За трите години в ГС - Селище, са добити 342 105 м³ ветровална дървесина и са залесени 15 344 дка нови гори, в ГС - м. Веглика, съответно 171 000 м³ и 5560 дка, в ГС - м. Чехлюво - 66 740 м³ и 2667 дка, в ГС - Велинград - 54 030 м³ и 1840 дка, и в ГС - Ракитово - 119 000 м³ и 5023 декара.

За чест на лесовъдската колегия раните, нанесени от смерча, са излекувани. Оголените и опустошени горски площи във всички горски стопанства сега са покрити с 50-годишни прекрасни гори. Те ще напомнят за проявения героизъм, лесовъдския професионализъм и отговорност на огромен брой хора.

Трябва да се отбележат заслугите на всички участници в това грандиозно дело - ръководителите акад. Мако Даков, Янко Узунов, Стефан Спасов, Асен Терзов от Районната дирекция на горите в Пазарджик, непосредствените участници в битката - директорите и зам.-директорите на горските стопанства Иван Цаков, Стоян Гагов, Филип Суганов, Иван Шаламанов, Никола Райков, Христо Сотиров, Стоимен Клисарски, Златко Димитров. Десетки са лесовъдите - лесничей, началници на участъци, технически ръководители, горски надзиратели и другите служители в горските стопанства, които бяха в челните редици. Трябва да сме им благодарни, както и на колегите, които след тях поемат грижите за отглеждането и опазването на културите - прекрасни и пълноценни гори днес, които са жив паметник на лесовъдско майсторство, и ще напомнят на поколенията за това велико дело.

Д-р инж. Кирил ЦАНОВ

Участниците в срещата в м. Кара тене

„Средна гора“ - модерно предприятие с 50-годишна история

„Средна гора“ е създадена през 1963 г. като държавно предприятие за производство на мебели, дограма, играчки и други изделия от излоистна дървесина. Днес е сред най-големите производители на столове от масивна букова и борова дървесина в Европа, а неговите мебели достигат до потребителите в цял свят благодарение на основния партньор - шведската компания „ИКЕА“, бизнесотношенията с която започват през 1979 година. През 2011 г. „Средна гора“ установява партньорство с още едно голямо име в бранша - норвежката фирма „Stokke“, и започва да произвежда многофункционалния детски стол „Трип Трап“.

Заводът е разположен в индустриалната зона на Стара Загора на площ от 76.5 дка, от които 16.6 дка са застроени с производствени и административни сгради. Разполага със сушилно стопанство, парова централа, 4 цеха, в които освен столове и детски мебели се произвеждат клинозъбни плотове и пелети. В предприятието работят 600 служители.

Производството на столове с конструктивни задания по изискванията на „ИКЕА“ се извършва в големи серии. За целта в предприятието са внедрени съвременни машини, които повишават производителността по проект „Диверсификация и модернизация на производствения процес в „Средна гора“.

През 2013 г. световните тенденции на пазара диктуват преориентиране на производството към столове от букова дървесина.

Днес „Средна гора“ АД е модерно мебелно предприятие с безотпадна технология. В експлоатация през 2008 г. се въвежда първата за предприятието линия за производство на дървесни пелети. Всички цехове са свързани със силов, от който стърготините от целия завод попадат в пелетния цех, където се произвежда продукция с много високо качество както за вътрешния пазар, така и за износ. Използването на линията е част от програмата за оползотворяване на отпадъчната дървесина. Внедряването на нови машини и тех-

нологии за постигане на по-оптимално използване на дървения материал продължава, като така се гарантира намаляване на разхода на дървесина в едно изделие с 20 % и максимално оползотворяване на отпадъчния материал.

Нарастването на производствените обеми и разширяването на дейността налага търсенето на нови възможности, които са намерени през 2012 г. с проекта „Пълно оползотворяване на производствения отпадък и намаляване на енергоемкостта в „Средна гора“, който получава финансиране от ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013“. Целта на проекта е да се създадат технологични условия за 100 % оползотворяване на отпадъка. По този начин производството на предприятието се превръща в напълно безотпадно по отношение на основната суровина.

Внедрената в началото на 2013 г. втора инсталация за производство на пелети има капацитет от 500 кг на час и заедно с предишната позволява преработка на 7000 т производствен отпадък годишно.

С оборудването на участък за клинозъбно производство се появяват нови продукти, чиято суровина е поедрият отпадък (изрезки) от основното производство. Внедрени са най-новите технологии и машини - линия за клинозъбно снаждане на дървесина, линия за разкрояване по дължина с оптимизиране и скенер за дървесина, който е единственият на Балканите. Годишно се оползотворяват около 10 600 т отпадъци, като в същото време се предлагат нови изделия на пазара.

Разширяването на производството на пелети и пускането на клинозъбно производство осигуряват пълно оползотворяване на производствения отпадък и значително увеличаване на приходите на предприятието. За предизвикателствата пред „Средна гора“ и актуалните проблеми разговаряме с изпълнителния директор инж. Александър Палешутски, който е начело на предприятието от 1985 година.

Инж. Александър ПАЛЕШУТСКИ

Сертификацията е наложителна

- Г-н Палешутски, какъв е годишният обем на дървесина, която преработвате, и съответно каква е продукцията на предприятието?

- Иглолистната дървесина, която идва на дъски, е около 9000 м³ годишно, но тя сега е под 50 % от потреблението, което имаме преди 3-4 години. Около 7000 м³ са буквите детайли.

За норвежката фирма „Stokke“ произвеждаме около 170 000 столчета годишно, а за „IKEA“ - 560 000 стола, 90 000 детски столчета и 30 000 масички. За 2017 г. за „IKEA“ са договорени 704 000 стола. Предвижда се производството да се удвои за периода 2015-2020 г., като достигне поетапно 1 млн. стола годишно.

- Какви са стойностните изразения на това производство?

- За 2015 г. сме произвели продукция за 30 млн. лв., като сме преработили 9000 м³ иглолистни и 7000 м³ букви детайли. Да направим обаче следното сравнение. Същото количество дървесина, продадено като трупи, ще струва 2,5-3 млн. лв., като дъски - 5-5,5 млн. лв., а като столове е 30 млн. лева. Това показва колко висока е принадлежната стойност, особено при производството на столове. Това е така, защото осигуряваме много работни места, като в същото време получаваме и заготовки от нашите поддоставчици. Само нашият персонал е около 600 души, но по цялата верига на производство са заети още поне 1600. Например необходимите ни около 4000 кашона за опаковки дневно се изработват от фирма, в която заетите с тази дейност са около 40 ду-

ши, 10 души в печатницата изработват етикетите и монтажните инструкции. Отделно заети има в направата на обковите и елементите. От това се получава тази разлика в стойността.

- Необходимо ли е дървесината, която преработвате, да бъде сертифицирана?

- Да, от 1 септември 2016 г., съгласно договореностите ни с „IKEA“, трябва да използваме само сертифицирана дървесина. Това изискване влиза в сила за европейския пазар от 2018 г., но тъй като България се води рисков пазар, при нас трябва да се въведе две години по-рано. За да е валидна сертификацията на крайния продукт, всички по цялата производствена верига трябва да бъдат сертифицирани. Нашите доставчици също са сертифицирани, но това е необходимо и за горските стопанства, с които работят, основно в Сливен, Твърдица, Котел, Гурково, Симитли, Струмяни и Михалково. С разбирането на ръководството на МЗХ почти всички от тези стопанства вече са в процедура по сертификация.

Иван Вангелов - заместник-директор по производствените въпроси, и Антон Иванов - началник-цех (от дясно наляво)

- Как определяте партньорството с горския сектор?

- До неотдавна се усещаше недостиг на дървен материал. Сега този проблем е решен. Ще дам един пример за това как постъпиха поляците в началото на прехода, така че от страна, която беше на последно място по производство на мебели в Източния лагер, се наредиха сред първите в Европа. И ако преди българските мебели се изнасяха за Полша, днес пазарът у нас е зает с полски мебели. Дървопреработващите предприятия участват отделно на вътрешни търгове, а излишъкът се пуска на общи търгове или се изнася. Нещо повече, ако на дадено предприятие за 2015 г. са му били необходими 10 000 м³ дъски годишно, същото количество му е гарантирано и за 2016 година. Ако обаче предприятието повиши обема на преработваната дървесина, да кажем на 12 000 м³, ще си осигури остатъка от общите търгове, но на следващата година квотата му ще е нараснала на 12 000 м³. Така се стимулира развитието на предприятията.

От ръководството на МЗХ пое ангажимент да насочат реализацията на дървесината с приоритет към производството на мебели.

Юлия СЪБЧЕВА

ОБЗОР НА СЪСТОЯНИЕТО НА

Таксацията на дивеча през пролетта на 2016 г. се проведе съгласно указанията на Изпълнителната

агенция по горите, дадени с писмо № ИАГ- 2866/22.01.2016 година. В определения срок бяха проведени

съвместни регионални съвещания относно организацията, сроковете и методите за таксирание на диве-

ПРОЛЕТНО ТАКСИРАНЕ НА ДИВЕЧА

РДГ	ВИД ДИВЕЧ												
	ЕДЪР ДИВЕЧ											ДРЕБЕН	
	Благороген елен	Елен лопатар	Сърна	Дива свиня	Дива коза	Глухар	Муфлон	Мечка	Алп. кози	Тибетски як	Зубър	Заек	Фазан
Берковица	198	26	1380	800								415	293
Бургас	2023	598	3186	4942			323					1192	3
Благоевград	154	65	2584	2127		309	131	85				2275	6
Варна	1272	505	1163	3084			287					1476	2344
Велико Търново	1533	250	2005	1885			125	121				395	560
Кърджали	382	250	1565	1301			400	10				1253	1173
Кюстендил	190	71	718	627	45		77	15				151	
Ловеч	904	133	912	1325				85				248	128
Пазарджик	415	83	1699	1554	285	806	224	73				673	
Пловдив	1301	941	2182	1979	698	195	459	96				1275	1022
Русе	2342	273	1890	1757			15				29	2040	766
Сливен	518	72	1150	1300			122					240	77
Смолян	309	119	1008	1005	331	499	255	47				810	
София	2085	1793	2172	2377			709	15		23		328	194
Стара Загора	656		1277	1175			8	60				750	395
Шумен	3159	241	1431	2483			141					584	136
ДАСР по РДГ :	17 441	5420	26 322	29 721	1359	1809	3276	607	0	23	29	14 105	7097
НП “Рила“													
НП „Пирин“													
НП „Централен Балкан“													
УОГС - Петрохан	49	30	307	71								160	
УОГС „Юндола“		48	64	37		6	54					46	
Кричим													
МНО													
Предост. на др. вед-ва:	49	78	371	108	0	6	54	0	0	0	0	206	0
Берковица	155		5773	5005								27 351	26 414
Бургас	584	111	3857	4867								17 352	2424
Благоевград		3	2955	3217		4		22				20 097	400
Варна	470	136	3304	3208			166					23 852	10 963
Велико Търново	1241		7006	5764			102	20				16 983	19 724
Кърджали	281	925	8794	5323			11	1				23 209	8953
Кюстендил	21		3696	3159				1				6802	320
Ловеч	743		8707	3994				23				32 851	27 236
Пазарджик	38	6	2389	2208		31		15				14 417	941
Пловдив	192		3884	2367	14	62		48				34 952	9955
Русе	1097		3425	1810								38 448	14 192
Сливен	733	44	4601	2741			12					25 793	7354
Смолян	496	4	5819	2317	572	1028	59	150				10 659	
София	158	39	8781	7245				42				13 451	2039
Стара Загора	284	3	3407	3075			46	14				16 713	10 116
Шумен	1861		2990	2484								15 720	3325
Еледжик	36	190	142	260			17					30	5
Студен кладенец	30	1200	100	75			10					100	
ПАСР по РДГ :	8420	2661	79 630	59 119	586	1125	423	336	0	0	0	338 780	144 361
ОБЩО ДАСР 2016 г.	17 490	5498	26 693	29 829	1359	1815	3330	607	0	23	29	14 311	7097
ДАСР 2015 г.	16 369	4978	25 793	29 906	1304	1830	3132	621		22		14 694	7649
% спрямо 2015 г.	6.4	9.5	3.4	-0.3	4	-0.8	5.9	-2.3		4.3	100	-2.7	-7.8
ОБЩО ПАСР 2016 г.	8420	2661	79 630	59 119	586	1125	423	336	0	0	0	338 780	144 361
ПАСР 2015 г.	8066	2360	76 312	60 224	534	1170	408	335					
% спрямо 2015 г.	4.2	11.3	4.2	-1.9	8.9	-4	3.5	0.3				100	100
ВСИЧКО 2016 г.	25 910	8159	106 323	88 948	1945	2940	3753	943	0	23	29	353 091	151 458
Всичко 2015 г.	24 435	7338	102 105	90 130	1838	3000	3553	973		22	32	362 480	147 277
% спрямо 2015 г.	5.7	10.1	4	-1.3	5.5	-2	5.3	-3.2		4.3	-10.3	-2.7	2.8

ДИВЕЧОВИТЕ ЗАПАСИ В БЪЛГАРИЯ

ча с представители на ловните сдружения и представители на юридическите лица, с които има сключени

В БЪЛГАРИЯ - 2016 г.

ДИВЕЧ		ХИЩНИЦИ			
Яребица	Кеклик	Вълк	Чакал	Лисица	Скутащи кучета
229	133	64	77	233	54
30		84	1171	559	60
941	586	121		504	104
528		3	772	319	92
5		26	134	177	40
204	93	66	333	318	97
180	40	30	39	145	23
40		23	144	174	
45	5	70	4	457	93
1081	94	68	69	367	32
227		1	796	291	112
73	57	47	222	155	70
54	51	57		349	42
211		78	129	354	61
270	65	49	209	208	76
9		18	445	284	119
4127	1124	805	4544	4894	1075
		12		60	17
		2		11	
0	0	14	0	71	17
32 908	420	155	2736	2528	2376
15 473	508	138	4093	2097	946
13 449	7578	140	120	1505	777
17 596		2	3859	2659	2635
5589	51	43	2897	2543	2269
19 953	2014	275	4048	3878	2264
12 160	1566	110	642	1280	929
13 130	300	27	4418	2942	2283
23 266	304	21	689	1183	860
73 846	1021	101	2159	2284	1724
9512		21	2217	1983	1931
28 702	942	147	4625	2520	911
1700	1087	165		2508	884
19 035	1109	218	1953	2974	2085
28 522	590	31	4989	2231	1251
9182		9	3278	2156	2204
48			7	10	1
	200	30	20	80	15
324 071	17 690	1633	42 750	37 361	26 345
4127	1124	819	4544	4965	1092
4102	1262	836	4579	5386	1213
0.6	-12.3	-2.1	-0.8	-8.5	-11.1
324 071	17 690	1633	42 750	37 361	26 345
319 642	18 657	1739	43 173	39 242	27 652
1.4	-5.5	-6.5	-1	-5	-5
328 198	18 814	2452	47 294	42 326	27 437
323 744	19 919	2575	47 752	44 628	28 865
1.4	-5.9	-5	-1	-5.4	-5.2

чени договори за стопанисване на дивеча.

Беше направена необходимата подготовка за правилното провеждане на таксацията на дивеча както в държавните ловностопански райони и дивечовъдните участъци, така и в ловностопанските райони, в които дивечът се стопанисва от ловните дружини. Таксирането на дивеча в дивечовъдните участъци, за които има сключени договори, се провеждаше от юридическите лица.

На проведените регионални съвещания бяха разисквани начините за най-точно установяване на реални дивечови запаси. Направени бяха анализи на таксациите, плановете за ползване и реализирания отстрел през 2015 година.

При обработването на резултатите се приемат данните за площите, отразени в интернет базираната информационна система на ИАГ, а при допустимите запаси са нанесени корекции на тези ловностопански райони, където са приети нови ловностопански плановете.

От представените обзори за състоянието на дивечовите запаси по регионални дирекции е видно, че таксирането на дивеча е преминало при добре създадена организация и контрол.

При преброяването на едрия дивеч е използван методът на пълното преброяване, като най-голямата тежест дават целогодишните наблюдения. Най-точни са резултатите, подадени от държавните ловни стопанства, където има постоянно присъствие на терена и наблюдения на местата за подхранване на дивеча, водопища, калища и дивечови просеки, както и сватбовищата на благородния елен и елена лопатар, в които се следи поведението на дивеча и миграционните процеси целогодишно.

В ловностопанските райони, стопанисвани от ловните дружини, наблюденията се извършват предимно през ловния сезон.

Във всички ловностопански райони беше спазено изискването за едновременно провеждане на таксация в съседни ловностопански райони. В ловностопанските райони, стопанисвани от ловните дружини, таксацията се извършваше в присъствието и под контрола на служители от ДГС, ДЛС и РДГ.

Данни от проведените таксации в трите национални парка, както и от Стопанство „Кричим“ не бяха

представени, поради което не са посочени.

Резултатите от таксацията бяха представени в срок, като данните са отразени в съответните форми в интернет базираната информационна система на ИАГ.

Анализът на резултатите налага извода, че при едрия дивеч във всички ловностопански райони като цяло се формират дивечови популации, които постепенно нарастват.

Получените резултати от таксацията се характеризират със следната картина при отделните видове дивеч.

БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН

Общата численост на благородния елен възлиза на 25 910 бр., от които в държавните ловностопански райони (ДЛСР) - 17 490, и в ловностопанските райони на дружините - 8420. В сравнение с миналата година е налице увеличаване от 1475 бр., или с 5.7 %, основно в дивечовъдните участъци (ДУ), отгадени за стопанисване на дивеча от юридически лица по реда на чл. 36, ал. 1 от ЗЛОД. В тези райони като цяло се изпълняват добре инвестиционните програми към договорите за стопанисване на дивеча, в т.ч. регулирането на хищниците и по-ефективна охрана.

По-голям ръст на запасите има в РДГ - София и Шумен, където тенденцията от преходните години за увеличаване на запаса се запазва. Нарастването на запаса се дължи основно на редовното подхранване, ограничаване в голяма степен на браконьерството и отстрела на хищници.

Половото съотношение на този вид дивеч в държавните ловностопански райони е 1:1.1 в полза на женските екземпляри.

Запасът е под допустимия за страната, с изключение на запасите в районите на РДГ - Шумен.

ЕЛЕН ЛОПАТАР

Запасът от елен лопатар е 8159 бр., от които 5498 в държавните ловностопански райони и 2661 в ловностопанските райони на ловните дружини. В сравнение с миналата година има увеличаване на запаса общо с 821 бр., или 10.1 на сто.

От Стопанство „Кричим“, където също има елени лопатари, не са подадени данни за числеността на вида. Извършените контролни таксации в някои държавни ловностопански райони потвърждават наличната

численост на запаса. Този вид дивеч основно се стопанисва в оградени площи, което прави управлението на запаса чувствително по-лесно и предвидимо, насочено към извеждане на необходимата селекция за регулиране на възрастовата и половата структура с цел повишаване на качеството на трофеите.

Половото съотношение на този вид дивеч в държавните ловно-стопански райони е 1:1.2 в полза на женските екземпляри.

Запасът е под допустимия за страната.

СЪРНА

Запасът от сърна е 106 323 бр., от които 26 693 в държавните ловно-стопански райони и 79 630 в ловно-стопанските райони на ловните дружини. В сравнение с миналата година увеличаването е с 4218 бр., или 4.0 на сто.

При анализ на данните се констатира, че видът поддържа бавния, но постоянен темп на завишаване на запаса. Една от причините е загубата на голяма част от естествения прираст. Може да се говори вече за общо стабилизиране на запаса на сърната в страната. Намалването на запаса в някои от предоставените ловно-стопански райони, където няма предвидено ползване, се дължи на браконьерството от редовните ловци по време на провеждащите се излети за лов на дива свиня.

Половото съотношение на този вид дивеч във всички ловно-стопански райони е 1:1.

Като цяло за страната запасът от сърна е значително под допустимия.

ДИВА СВИНЯ

Дивата свиня наброява 88 948. Намалването на запаса спрямо миналата година е с 1182 бр., или с 1.3 на сто. Това се дължи най-вече на загържалата се дълго време висока снежна покривка през март 2015 г. в планинските райони. Запасът на дивата свиня като цяло за страната е в рамките на допустимия. По-нататъшното му увеличаване в повечето ловно-стопански райони неминуемо ще доведе до редица проблеми, свързани най-вече с щетите, които нанася на селското стопанство, и вероятността от поява на епизоотии в отделни райони с висока плътност. Не се работи достатъчно за оптимизиране на структурата на запаса и повишаване на трофейните заложи на популацията. Практически почти липсва селекционен отстрел.

ДИВА КОЗА

Запасът от дива коза е 1945 броя. Увеличаването спрямо миналата година е със 107 бр., или 5.5 на сто. Общо за страната числеността на дивата коза не е реална поради липсата на таксационни данни от трите национални парка за 2016 година. Популацията на дива коза на територията на РДГ - Смолян, е стабилна (запас над допустимия) и е налице естествено разселване на вида в ловно-стопанските райони, стопанисвани от ловните дружини.

МУФЛОН

Броят на муфлоните е 3753, с 200 (5.3 %) повече в сравнение с 2015 година. Увеличаването се дължи най-вече на успешните действия срещу болестта „син език“, която нанесе съществени загуби през 2014 г. на територията на РДГ - Благоевград, Велико Търново и Кърджали.

ГЛУХАР

Общият брой на глухарите е 2940. В сравнение с миналата година общо за страната се наблюдава намаляване от 60 бр. (2.0 %). Налице е намаляване на запаса в държавните ловно-стопански райони на РДГ - Смолян. Като основна причина се смята загубата на местообитания, най-вече на гори, които бяха възстановени като частни, намаляването на основната хранителна база на вида - черна и червена боровинка, както и загубите от браконьерството.

ЗУБЪР

Зубрите наброяват 29. В сравнение с 2015 г. числеността им е намаляла с 3 бр. (10.3 %), което се дължи на отстрела по линията на ОЛТ. Стопанисват се единствено в района на ДАС „Воден - Ири Хисар“.

ТИБЕТСКИ ЯК

Броят на яковите е 23. В сравнение с 2015 г. числеността им се е увеличила с 1 бр. (4.3 %). Стопанисват се единствено в района на ДАС „Витиня“.

АЛПИЙСКИ КОЗИРОГ

По данни от таксацията наличие на алпийски козиерог няма. Липсва информация за числеността му и в районите на националните паркове.

ДРЕБЕН ДИВЕЧ

Заек - 353 091 бр., намаляване с 9389 бр. (2.7 %) спрямо 2015 г.;
Фазан - 151 458 бр., увеличаване с 4181 бр. (2.8 %);
Яребица - 328 198 бр., увеличаване с 4454 бр. (1.4 %);

Кеклик - 18 814 бр., намаляване с 1105 бр. (5.9 %).

Причините за намаляването на числеността на заека са както щетите от хищниците, загубите от различни болести, така и постепенно изчезване на естествените местообитания, най-вече в Северна България. Към тях трябва да добавим и браконьерството, което при заека е засъществено в най-висока степен.

Застрашен от изчезване е кекликът, защото ежегодно се разселват много малки количества, а естествените местообитания за вида намаляват.

Реалната численост на гребния дивеч във всички ловно-стопански райони ще бъде установена след провеждане на контролните есенни таксации.

ХИЩНИЦИ

Към април 2016 г. в страната обитава 2452 вълка, със 123 бр. (5 %) по-малко от миналата година.

Чакалът в сравнение с миналата година е намалял с 458 бр., или (1 %) и броят му е 47 294.

Запасът от лисица е 42 326 броя. Намалването спрямо 2015 г. е с 2302 бр. (5.4 %).

По данни от таксацията във всички ловно-стопански райони обитава 27 437 скитащи кучета. В сравнение с миналата 2015 г. числеността им е намаляла с 1428 бр. (5.2 %). При тази численост на хищниците се налага изводът, че без целенасочено регулиране на популациите им възпроизводството на останалия дивеч ще бъде компрометирано.

През изминалата година като цяло здравословният статус на дивеча беше добър.

И през 2016 г. работата по достигане на допустимите запаси и селекция в популациите при едрия дивеч трябва да продължи като основна предпоставка за добиване на качествени трофеи.

Необходимо е упражняване на адекватен и ефективен контрол от страна на стопанисващите дивеча (ДГС, ДАС и юридически лица), със съдействие на МВР по места срещу браконьерството, извършване на проверки по време на ловните излети, както и ефективна борба за намаляване на числеността на хищниците. Стриктно да се следи за спазването на ЗЛОД и действащата нормативна база.

Инж. Румен ЯНКУЛОВ
директор на дирекция „Ловно стопанство“
инж. Юлиан РУСЕВ
главен експерт

Стопанисване на излолистните гори в местообитанията на глухаря в ДГС - Места

Ранното ставане, среднощният поход в тъмната гора, ослушването, за да доловиш част от „песента“, безкрайно интересно и дълго издебване са фактори, с които трябва да се справим, за да достигнем до крайната цел - гордия глухаров силует, стъпил на клона на избраното от него дърво. Един път видял това, човек не би го забравил никога. През последното десетилетие в ареала на разпространение се наблюдава намаляване на популацията на глухаря. Един от основните фактори са все по-малко типичните за вида местообитания вследствие на засиленото ползване на дървесина от средновъзрастни и зрели насаждения. Това е предпоставка да се обърне по-голямо внимание при стопанисването на тези местообитания и да се наблегне върху научни изследвания, които биха дали реални и ясни резултати.

До днес са известни 12 подвиги на глухаря (*Tetrao urogallus*). Най-голяма е групата от подвидове в Източна Европа и Азия - пет, които са: *Tetrao urogallus pleskei*, *Tetrao urogallus obsoletus*, *Tetrao urogallus volgensis*, *Tetrao urogallus uralensis* и *Tetrao urogallus taczanowskii*. Други три подвиги, срещащи се в Северна Европа, са: *Tetrao urogallus urogallus*, *Tetrao urogallus karelicus* и *Tetrao urogallus lonnbergi*. В Западна, Централна и Южна Европа са останалите четири подвиги - *Tetrao urogallus major*, *Tetrao urogallus cantabricus*, *Tetrao urogallus aquitanus* и *Tetrao urogallus rudolfi*, към които се отнасят и глухарите в България.

Оперението на мъжките птици е черно-кафяво. По-голямата част от тялото е черна. Крилете са кафяви, а гърдите имат металнозелен оттенък. Опащката е изпъстрена с множество бели петна. На слабинуите и в областта на лакътя на крилете има две бели овални петна. Колкото е по-възрастен глухарят, толкова повече е закрит клонът му и перата под него са по-удължени (образуват т.нар. брада). Веждите на мъжките птици са с червен цвят. Женските имат ръждивокафяв цвят с множество черни овални напречни препаски, гърбът е значително по-тъмен от корема и гърдите. Стъпалото на птиците е оперено до пръстите. През зимата на всеки пръст израстват къси напречни рогови пластинки, които улесняват придвижването им по снега.

Глухарят е полигамен вид. Сватбува на специално избрани места, наречени токовища. Те се намират в съседство на някое заоблено било. Токовищата са на различна надморска височина. Обикновено са в изредени насаждения с пълнота 0.6-0.8, без подлесен етаж. Липсата на подраст осигурява добра видимост, когато птиците са на земята, което им позволява да се предпазват от неприятели. На токовищата глухарите долитат вечер. Те кацат на дървото, избрано за токуване, и пренощуват на него. Токовищата не се променят дълги години. Глухарите ги изоставят, ако местообитанието се покрие с гъст подраст или птиците са обезпокоявани непрекъснато.

Глухарят е често срещан вид от фауната на Държавното горско стопанство - Места (ЮЗДП). Местообитанията му могат да се групират в два вида - чисти боровинкови и боровинково-смърчови. Най-често среща-

ни (90 %) са чистите боровинкови местообитания, в които единично участие имат смърчът, елата, букът и офиката. Това са най-предпочитаните от глухарите места. Те са значителни в района на ДГС - Места, и заемат около 60 % от територията на стопанството, но на практика видът се е „свил“ в местата, труднодостъпни за човека. Макар и малко, такива все още съществуват. Моите наблюдения показват, че глухарите целогодишно се придържат към по-високите части в местообитанията си. Доказателство за това е наличието на по-голям брой птици в токовищата с по-висока - между 1500 и 1700 м, надморска височина. Токовищата се намират в зрели боровинкови гори, на възраст около 100 г., като отделни дървета достигат до 150-160-годишна възраст. Склонеността е свалена до 0.4-0.5, а пълнотата е 0.5-0.6. Живата почвена покривка е съставена предимно от червена боровинка, която е характерна за боровинковите гори в ДГС - Места. Срещат се, макар и по-рядко, черната боровинка, мечо грозде, тревни видове от сем. *Poaceae* и *Luzula* и мъхове от отдел *Anthocerotophyta*, от храстите смърка и малина. Токовищата са предимно на южно и югозападно, по-рядко в източно и югоизточно изложение. В 90 % от тях има горски поляни и силно изредени участъци, на които много често мъжките оплождаат жен-

ските птици. В тези местообитания се срещат от два до четири глухаря. Останалата част от токовищата се намира в по-гъсти насаждения, без горски поляни и изредени участъци. Това са места, в които има един и рядко два или повече екземпляра. Наблюденията ни показват, че в токовищата, в които има горски поляни и изредени участъци, запасите на глухаря са по-високи. Задачата ни ще бъде да поддържаме наличието на горските поляни и изредените участъци, които периодично да се почистват от подраста. Интензивното ползване на изголистните гори в средновъзрастните и зрелите насаждения през последните десетилетия се отразява неблагоприятно върху местообитанията на глухарите. Върху цялата площ на стопанството, гори и в части на някои токовища, са извеждани санитарни сечи за нуждите на местното население от дърва за огрев. Това доведе до изместването на токовищата, а има и такива, в които глухарите вече не се срещат. През последните 5-6 години се наложи правилото в токовищата и района около тях санитарни сечи да не се извеждат. Короядните петна не се усвояват, а се оставят на терен, в насажденията. В едно от токовищата има короядно петно от 4 години, което не оказва отрицателно влияние, нещо повече - често се наблюдава глухар да токува на някое изсъхнало дърво. Редовните сечи, предвидени по горскостопански план (ГП), се извеждат извън размножителния период, и то само около токовищата, като отбелязваме с траен знак на терена докъде да бъде изведена сечта, така че да не повлияе на предпочитанията от глухаря местообитания. Съобразяваме се и с района около самото токовище, който е от изключителна важност за излюпването и отглеждането на бъдещите поколения глухари. При топла и безснежна пролет кокошките снасят яйцата и отглеждат малките си в самите токовища или в близост до тях. При студена и снежна зима търсят места на припечни склонове, където снежната покривка е разпокъсана. В такива случаи могат да се отдалечат доста от токовищата, като слизат в по-ниските райони. Проблемите, които възникват, са свързани с картирането на подотделите и обособяването на токовищата. В повечето случаи те се намират на заоблено било, което е граница на отдел или подотдел, а като токовище се посочва само един подотдел от едната страна на билото. Така другата част на билото, която също е част от токовището, остава извън него и там биват проектирани горскостопански мероприятия. На територията на стопанството има токовище, което попада в два отдела и четири подотдела, но в ГП е записан само единият подотдел. Голям проблем е неотразяването на някои токовища в горскостопанския план. По този начин насаждението, в чиито граници попада токовището, се маркира и сечта се извежда, без да се съобразява с размножителния период на глухарите. Това е причината ръководството на ДГС - Места, да заложи в заданието за новия ГП, който трябва да бъде изготвен през 2017 г., токовищата и буферната зона около тях да бъдат обособени в отделни подотдели, в които да бъдат забранени всички лесовъдски мероприятия. Целта е да се запазят типичните местообитания от средновъзрастни и стари белиборови насаждения, които са предпочитани от глухарите. По този начин смятаме, че ще по-

добрим местообитанията на вида и ще спомогнем за увеличаване на запасите му на територията на стопанството.

Територията на ДГС - Места, е крайна за ареала на разпространение на глухаря в Западни Родопи. Много е важно да не прекъсва процесът на проучванията за разпространението и състоянието на вида. Целта ни е да се направи точно картиране на токовищата и местата за гнездене и отглеждане на малките пилета. Това, от своя страна, ще позволи да се планират по-добре горскостопанските дейности и да се управляват останалите източници на безпокойство. Най-висок запас глухарят има през 1960 г. - 118 мъжки птици. За 20 години, до 1980-а, запасът спада до 28 екземпляра. Причините за намаляването на популацията не са известни. Като предположение могат да се посочат засиленото търсене на дървесина, браконьерството и обезпокояването по време на размножителния период. През последните 5 години се наблюдава стабилизиране на популацията, като запасът варира от 35 през 2012 г. до 42 птици през 2016 година. Най-ранното токуване на глухар на територията на стопанството е установено на 20.02.2014 г. в 06.45 часа. Температурата на въздуха е 2° C, а най-късното - на 17.05.2012 г. в 06.20 ч. при 9° C. Тук много важно е да се има предвид характерът на пролетта през съответната година, за да може горскостопанските мероприятия около токовищата да стават извън размножителния период на вида. При топла пролет, каквато беше през 2014 г., глухарите започнаха да токуват по-рано от обичайното. В такъв случай, ако около токовищата се извежда дърводобив, е препоръчително сечта да се прекрати, докато не приключи размножаването и отглеждането на малките.

Ако успеем да синхронизираме и управляваме всички процеси, на които се спрехме в тази статия, смятам, че може да запазим и да подобрим местообитанията на глухаря и да увеличим популацията му на територията на стопанството. За това трябва перманентна работа, научни проучвания и изследвания, които ще ни покажат правилния път, по който да работим в бъдеще, за да направим глухаря по-често срещан вид на територията на ДГС - Места.

Инж. Янко ИЛЧЕВ
старши лесничей

ДПП „Персина“: Излюпи се първото пеликанче извън езерото Сребърна от 60 години насам

За първи път от 60 години насам се излюпи къдроглаво пеликанче в блато Песчина на остров Персин (Белене). Това е голямо природозащитно събитие, тъй като къдроглавите пеликани са световно защитен вид и колонията на остров Персин е новосформирана. През април птици от вида заеха една от наколните дървени платформи в блато Песчина в Природен парк „Персина“, изградени от Българското дружество за защита на птиците и Дирекцията на парка, със съдействието на WWF и „Мото-Пфое“.

Досега единственото гнездовище на този рядък вид у нас бе в езерото Сребърна. Сформирането на втора активна колония увеличава шансо-

вете на вида в България да оцелее, защото, когато е концентриран на едно място, е уязвим от всякакви заплахи като болести, климатични явления и други.

В момента още десетина двойки къдроглави пеликани мътят. Интересно е да се отбележи, че на съ-

щата платформа са свили гнезда и мътят 3-4 двойки розови пеликани - вид, който се счита за изчезнал като гнездящ в нашата страна, което прави успеха още по-значим от природозащитна гледна точка.

Свилен ЧЕШМЕДЖИЕВ

ПРОМИШЛЕНА ЛИНИЯ ЗА ПРЕРАБОТКА

НА ТЪНКИ ТРУПИ

- 3 лентови банцига
- Транспортъори
- Централен пулт за управление
- 2-3 работници

SLP₂
Smart Log Processing

Wood-Mizer®

from forest to final form

Екотехпродукт ООД

София 1186,
ул. Стар Лозенски път 38
office@ecotechproduct.com
тел/факс: 02/979 17 10
тел.: 02/462 70 35
тел: 089 913 31 10

www.wood-mizer.bg

Здравословното състояние на горите в Македония

Проф. д-р Степа НАЧЕСКИ, проф. д-р Николчо ВЕЛКОВСКИ - Горски факултет на Университета „Св. Св. Кирил и Методий“ - Скопие

Като цяло площта на горите на Република Македония има тенденция към увеличаване. Това се дължи на няколко фактора, сред които способността на гората да се възобновява и разширява естествено, установените принципи на устойчиво стопанисване, лесокултурната и залесителната дейност на населението в остатъчния фонд на предпланинските райони, както и настаняването на някои пионерни видове в големите запустели земеделски имоти, които по-рано са били обработваеми земи.

Успоредно с тази положителна тенденция се очертава и негативният процес за намаляване на площта на чистите иглолистни и смесените, съставени от иглолистни и широколистни видове, гори. Тези видове гори имат сравнително слабо участие в горския фонд на Република Македония и тяхното по-нататъшно намаляване може да застраши биоразнообразието. Особено чистите иглолистни гори (чието участие в общия горски фонд е само около 7 %) са горски екосистеми, които са най-чувствителни към климатичните промени и са особено податливи на горските пожари, все по-актуални от година на година. Тези типове гори са засегнати и от природните сукцесии, които за условията на Република Македония се развиват благоприятно за широколистните видове. По тази причина на тези типове гори трябва да се обърща по-сериозно внимание по посока на тяхната защита, отглеждане и възстановяване, за да не намаляват като площ и да не губят голям брой полезни видове от горското биоразнообразие. Смесените гори, съставени от два или повече вида, имат особено значение за горското биоразнообразие. Те заемат 30 % от площта на горския фонд на Македония. По-особено значение имат смесените горски екосистеми, ако в техния състав са включени и иглолистни дървесни видове. Всъщност те са едни от най-полезните горски екосистеми както от гледна точка на опазването на горското биоразнообразие, така и за управлението на горите, тъй като в тях е концентрирано най-голямо количество дървесна маса с най-високо качество и стойност на единица площ. Почти всяка година в горите се наблюдават определени повреди - от горските пожари, насекомите и болестите, природните бедствия и незаконните сечи.

В определени години повредите от пожари взимат застрашаващи размери. Горските пожари крият най-големи опасности за био-

Сн. 1. Силно нападение от корояди по белия бор в Беровско, 2015 г.

Сн. 2. Гнездо от гъсеници от златозадката (*Euproctis chrysorrhoea*) върху горуна (*Quercus petraea*) в Крушевско, 2015 г.

разнообразието, като за кратко време унищожават големи площи от екосистемите и местообитанията на голям брой растителни и животински видове. През последните 15 години са опожарявани по 9200 ха гори и горски местообитания годишно. Най-много засегнати площи е имало през 2007 г. - 34 443 хектара. Щетите от природни бедствия в горите се изчисляват на около 15 000 м³, от незаконна сеч - приблизително 20 000 м³ дървесина (по данни на Държавното статистическо управление на Република Македония).

Заедно с преките щети подобни явления често пъти довеждат до физиологичното отслабване на горите върху големи площи, в които се създават условия за масово размножаване на вредните видове насекоми и болести по растенията.

Най-сериозни щети се наблюдават в младите насаждения и култури от иглолистни дървесни видове. Тези насаждения са особено чувствителни към глобалните климатични промени, екстремните температури, горещите и сухи лета, малката сума на валежите, разпределени неравномерно през вегетацията. Силно негативно влияние оказват някои вредни насекоми и болести по растенията, склонни към бързо и масово размножаване върху големи площи, като предизвикват сериозни щети и епифитотиите по дървесните видове. Такива са вторичните вредни насекоми. Здравословното състояние на широколистните гори в Македония през 2015 г. беше сериозно нарушено от каламитетното проявление на златозадката (*Euproctis chrysorrhoea* L.) в дъбовите гори в районите на Демирхисар, Крушево, Битоля, Ресен и Охрид, с тенденция за обхващане на по-големи площи. През 2016 г. от гъсениците на златозадката при много висока плътност бяха нападнали 28 135.78 ха дъбови гори, като през пролетта бе установено тоталното им обезлистване. Най-силно са засегнати дъбовите гори в Демирхисарско - 13 365 ха, Ресенско - 5294 ха, Крушевско - 1866.78 ха, Битолско - 600 хектара. В Охридския регион беше забелязан масов летеж на пеперудите от златозадката от средата на юли 2015 г., при което интензитетът на напа-

дение от гъсениците беше много силен - 7500-10 000 ха дъбови гори. Освен в тези райони големи нападения от златозадка бяха регистрирани и в Прилеп, Кичево, Македонски Брод, Гостивар, Скопие, Куманово, Кочани и Маврово.

В някои микрорайони, каквито са случаите в Прилепско, Кавадарско и Скопско, през 2013 г. бе установен каламитет на гъботворката (*Porthetria (Lymantria) dispar* L.), чиято популационна плътност през 2015 г. имаше тенденция за намаляване. Гъботворката е един от най-опасните насекоми видове по дъбовите гори, който през 2012 г. се появи върху 2885 ха в осем региона на Македония. Масово намножаване на това насекомо бе отчетено в дъбовите гори в Прилепско и Кавадарско, в няколко микрорайона в Кичевско, Крушевско и Скопско. Понастоящем плътността на популацията намалява.

Определени видове като голямата и малката педомерки (*Erannis defoliaria* Cl. и *Operophtera brumata* L.) и зелената дъбова листо-завивачка (*Tortrix viridana* L.) през последните десетина години нямат голям интензитет на намножаване и плътността на тяхната популация е в латентно състояние. Според срещаемостта и гъстотата на популацията в латентност е и пръстенотворката (*Malacosoma neustria* L.).

Особено тревожно е здравословното състояние на боровите култури върху отделни райони с каламитетно проявление на боровата процесионка (*Thaumetopoea pityocampa* Schiff.). Освен нея отново е актуална каламитетната проява на короядите по боровите култури, като най-силно е засегнат белият бор. Пълнотата и срещаемостта на останалите лисояди като ръждивата боро-волистна (*Neodiprion sertifer* Geoffr.) и обикновената борова оса (*Diprion pini* L.) са малки, с изключение на някои микрорайони при боровите култури, където забележително нараства числеността на популациите им.

През последните две десетилетия боровата процесионка (*Thaumetopoea pityocampa* Schiff.) представлява постоянна заплаха за нормалното развитие на младите борови насаждения и култури в Македония. За перманентното увеличаване на популационната пълнота и численост на процесионката в отделни райони допринасят оптималните климатични условия (меки зими и др.) и отсъствието на природни неприятели. Разпространението на вредителя довежда до застрашаване и на черноборовите насаждения и култури в отделни райони - Свети-Николския, Щипския, Кочан-

Сн. 4. Борова процесионка (*Thaumetopoea pityocampa*) в култура от черен бор в Кочанско, 2015 г.

От боровата процесионка през 2015 г. бяха нападнати 13 717.5 ха черноборови култури, като интензитетът на нападение върху значими площи е оценен на среден до силен.

Най-много площи са нападнати в Крива паланка - 2705 ха, със среден до силен интензитет на нападение. Интензивни нападения има и в Пехчево - 2200 ха, Щип - 1640 ха, Свети Никола - 1029 ха, Кочани - 1019 ха, Винаца - 920 ха, Делчево - 600 ха, Битоля - 550 ха, Демир Капия - 500 ха, и Куманово - 236 хектара. Нападението е оценено от средно до силно, с очаквано евентуално обезлистване.

Особено сериозни нарушения на здравословното състояние на младите черноборови насаждения, както и черноборови и белоборови култури през последните 20 години са установени от короядите. Само през 2015 г. са нападнати 3606 ха естествени и новосъздадени борови гори. Застрашени са още 170 ха смърчови гори в Тетовско. Най-много нападнати площи са установени в естествените насаждения и боровите култури в Малешевската и Осоговската планина, Огражден, Кожух, Витолска гора, Каймакчалан и Даутица. Делът на изсъхналите стъбла при белия бор е много по-голям отколкото при черния бор. Най-много заселени с корояди са боровите насаждения, изложени постоянно на нападенията от боровата процесионка, неблагоприятните климатични условия, засегнати от продължителния засушлив период, неизвеждане на санитарното прочистване след горски пожари и горските култури и насаждения, в които не са изведени отгледните сечи. Физиологически отслабени, дърветата са добра среда за бързо заселване с корояди и съхнене. Най-интензивни нападения от корояди в борови култури са регистрирани в Кривопаланско - 2600 ха, Битолско - 450 ха, Македонски брод - 220 ха, Кичевско - 112 ха, Прилепско - 100 ха, Кумановско - 46 ха, и други.

Най-разпространените корояди в естествените насаждения и борови култури в Македония са *Hylastes linearis* Erich., *Hylastes ater* Paik., *Tomicus* (= *Blastophagus*) *minor* Hart., *Tomicus* (= *Blastophagus*) *piniperda* L., *Pityogenes bidentatus* Hrbst., *Pityogenes bistridentatus* Eich., *Pityogenes quadridens* Hart., *Ips sexdentatus* Boern., *Ips acuminatus* Gyll., *Ips amitinus* Eichh., *Ips mansfeldi* Wach. и *Orthotomicus erosus* Boern., като тези видове постоянно присъстват в боровите гори. Видовете *Ips acuminatus* Gyll. и *Ips sexdentatus* Boern. имат най-голямо влияние върху съхненето на боровите в регионите Берово, Каменица, Кочани, Крива Паланка и Прилеп. В региона на Свети Никола най-разпространени са *Pityogenes bistridentatus* Eich. и *Pityogenes bidentatus* Hrbst., на Велес - *Pityogenes bistridentatus* Eich. и *Ips mansfeldi* Wach., на Битоля - *Tomicus minor* Hart., и в околностите на Делчево - *Ips sexdentatus* Boern.

Състоянието на горите и горското стопанство на Република Македония налага прилагането на постоянни и навременни лесозащитни и отгледни грижи във всички фази на развитието на горите с цел подобряването на качествата и устойчивостта им към различни вредни прояви.

Сн. 3. Силно нападение от гъсениците на златозадката (*Euproctis chrysorrhoea*) в сечище в Крушевско, 2015 г.

ския, Винашкия, Делчевския, Пехчевския, Радовишкия, Неготинския, Битолския, Прилепския, Ресенския, Скопския, Велешкия, Кавадаречкия и Гевгелиския. От 2010 г. за първи път по-масова поява на процесионката е забелязана в най-северните части на Македония - Змиски рид, Кумановско.

Възникване и стопанисване на липовите гори в България

Липовите гори в страната към 31.12.2010 г. заемат 56 145 ха, или 1.50 % от общо залесената площ и 1.73 % от запаса. През последните десетилетия се установява нарастване на площите с липа. Забелязва се поява на липа в чистите насаждения от цер, дори и в такива, около които няма наличие на естествени липови насаждения.

За разширяване на участието на сребролистната липа в долния лесорастителен пояс съществуват редица предпоставки. Сребролистната липа (*Tilia argentea* Desf.) се отличава с добра сенкопоносимост (сенкоиздръжливост), обилно и ежегодно плодоносене. Семената ѝ се отличават с дълбок покой, висока кълняемост и запазват жизнеността си в продължение на редица години. След листопада те остават в короната дори до пролетта. Липовите семена са богати на различни минерали и значително количество мазнини, което ги прави желана хранителна база на редица птици и животни. Използвайки ги за храна, те ги пренасят на далечни разстояния от тяхното местонахождение. Разнасяне на семена в съседни територии се осъществява и с помощта на прицветния лист към съцветието, който чрез вятъра способства да бъдат пренасяни на значителни разстояния. Друга биологична особеност на липата е нейната естествена възобновителна способност чрез вкореняване на зрели и зелени леторасли, пълни издънки и подземни стъбла. Липите не се размножават с коренови издънки и не може да се произвеждат фиданки чрез коренови резници. Подземните стъбла, или още коренищата, е една вегетативна форма на размножаване. Появилите се издънки са вегетативни растения (равностойни на семенните). Те се отличават с висока жизненост и по-голяма дълговечност от пълните издънки. Времето на поява на такива растения не зависи от възрастта на майчиното стъбло. Това е реакция на гървото, когато към основата на стъблото кореновата система има пряко слънчево нагряване. В зависимост от предоставения растежен простор се появяват значителен брой коренищни растения, понякога повече от 100 на кв. метър. Те могат да заемат площ в радиус дори повече от 4 метра. С нарастване на възрастта се наблюдава и поява на ново поколение коренищни издънки, растения, възникващи от първото поколение коренищни издънки, при които също са създадени условия за образуване на подземни стъбла. Така дори да загине майчиното стъбло, се запазват младите поколения. Това осигурява един непрекъснат процес на постоянно появяване и наличие на липови гървета на дадена площ. Един път появила се на дадена територия, липата не може да отпадне по естествен начин, ако не ѝ се въздейства. Този начин на завладяване на все

по-големи площи от горската територия се наблюдава, когато липовите гървета са единични и с малко участие в насаждения и култури от други гървесни видове. Липата се настанява естествено сред светлолюбиви видове, в култури и изредени насаждения в цялата страна. През последните години такива процеси има и в чисти церови насаждения в района на Лудогорието и Добруджа. Колеги споделят, че се наблюдава настаняване на липа и в горите на Странджа и особено в Сакар, където тя почти не се среща естествено. В чистите и смесените насаждения с участие на липа над 0.7-0.8, където склонеността е висока и няма нагряване на стъблата в основата на кореновата система, коренищни издънки няма. Появата им се наблюдава в насаждения, където склонеността е намалена под 0.6-0.7, а някъде и по-малка. С нарастване на възрастта на гърветата над 40-50 г. интензивността на разрастване на короната намалява, стъблата са с височина над 15-18 м, а короната заема по-малко от 1/2 от общата височина на стъблото. След разкъсване на склона, дори и да има разрастване на короната, тя не може бързо да затвори отворените пространства. През този период около оставените стъбла се появяват коренищни издънки, а от отсечените гървета - пълни издънки, които в определени случаи възпрепятстват развитието на подраст от други гървесни ви-

Добре отгледана 60-годишна култура от сребролистна липа в ДЛС „Дунав“-Русе

дове. Със завишаване на възрастта на стопанисване в насаждения, в които са били провеждани пробирки и вече има коренищни издънки, с провеждане на следващата пробирка и отстраняване на майчино стъбло се появяват и пълни издънки. В насаждения на възраст над 70-80 г., в които са водени отгледни сечи и има наличие на коренищни издънки, а стъблата в основата са с диаметър над 25-60 см, след извеждане на последната фаза на възобновителна сеч от пълновете се появяват издънки. В новото, младото насаждение, пълните издънки в първите години имат добър растеж и през този период настъпва голяма конкуренция между пълните и коренищните издънки, както и между самите коренищни издънки. След склопяване на насаждението пълните издънки постепенно отпадат и към 13-15-годишна възраст остават само коренищни издънки, които в повечето случаи са по една и равномерно разпределени на терена. Формира се ново, младо вегетативно насаждение, равностойно на семенното. Това е една много подходяща форма за превръщане на издънковите липови гори във високостеблени.

С влошаване на почвено-климатичните условия и прогнозите за опустиняване, което се очаква с най-голяма интензивност в долния лесорастителен пояс, настъпването на липата като сравнително сухоустойчив и продуктивен вид подсказва за своето място и какви трябва да бъдат нашите решения за нейното използване и стопанисване.

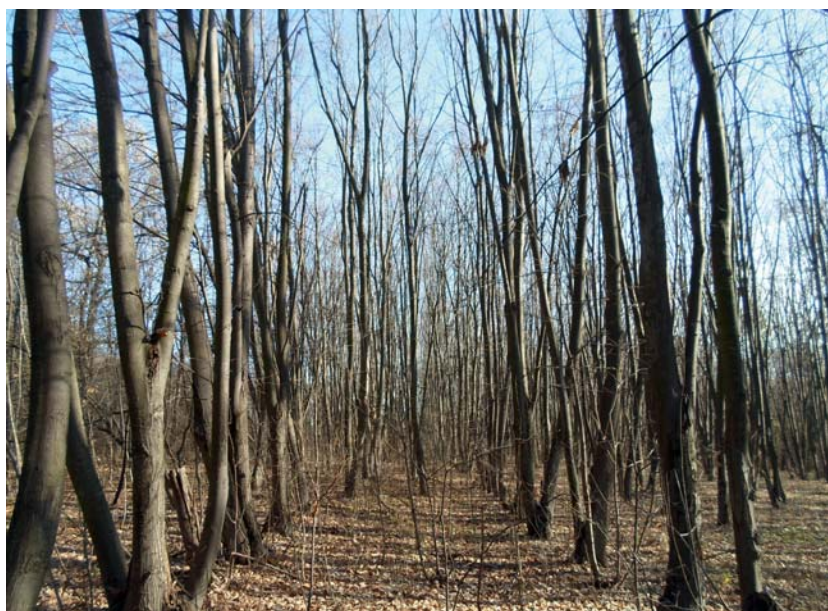
За увеличаване на площта на липовите насаждения освен по естествен път е спомогнало и изкуственото залесяване - създаване на чисти и смесени култури или внасяне на липата под склопа на други видове.

За ускорено превръщане на издънковите церови насаждения в семенни след 70-те години на миналия век е използван методът за залесяване под склопа на фиданки от червен дъб, сребролистна липа и други видове. В случаите, когато се внася само липа, често пъти броят на внесените фиданки е доста висок, а главната сеч не е изведена навреме и по-голяма част от церовите насаждения са превърнати в чисти липови или с преобладаване на липа.

Днес сме свидетели на различни по възраст и състав насаждения и различни по естество проблеми, които водят началото си от далечното минало. До началото на 80-те години на миналия век липите са стопанисвани издънково при нисък турнус. През 1912 г. Южна Добруджа е взета от Румъния и през този период са изсечени всички липови гори. Това се потвърждава и от факта, че почти всички чисти и смесени насаждения с участие на липа в този район са на една и съща възраст, сега 90-100 години. Само тези насаждения, които са били млади и не са изсечени днес, са на възраст до 120 години. В останалата част на страната след 1944 г. естествените липови гори също са били масово изсечени за строителство и добиване на лико. В онези години възрастта на сеч е била ниска - до 25-30 години. Липовите гори се стопанисвали като нискостеблени. При издънково възобновяване се появяват много на брой растения, които в повечето случаи имат гру-

пов характер. Диаметърът е малък, а появилите се издънки са жизнени и се отличават с бърз растеж. Невинаги обаче стъблата са прави и в повечето случаи имат изкривяване в основата.

Духовников, Матеев, Минчев (1952) правят първите проучвания върху липовите насаждения с оглед производството и добива на дървесина, кора и лико. Те посочват, че до този момент няма инвентаризация на липата у нас по площ и по маса въпреки цените и качества. Смятат, че участието на липата в състава на нашите гори занапред ще се увеличава. Изследванията извършват в горскостопанските единици „Каракуз“, „Воден“ и „Липовска“. Липата е високостеблена, с турнус до 60 години. Горите „Островска“ и „Побит камък“ се стопанисват нискостеблено при турнус 25-30 години. Вземане на моделни стъбла е извършено през юни, юли и август. Авторите създават и първите български обемни и сбегови таблици за високостебле-

Култура от сребролистна липа над 40 г., в която не са водени отгледни грижи

ни липови насаждения и опитни сортиментни таблици за нискостеблени липови насаждения. Те са изчислени за насаждения до 70 години. Ж. Георгиев (1955), проучвайки въпроса за добив на лико, посочва, че липовите насаждения е подходящо да се стопанисват при турнус не по-висок от 45-55 години.

През 70-те години липовата дървесина се е ползвала главно за лико, дърва за изпичане на варовик, в медицината, в строителството, в моливното производство и за други цели. С нарастване на възрастта се увеличават биометричните показатели на дървостойките. Навлизат нови технологии, намалява търсенето на лико и трупи за моливната промишленост и други отрасли. За повишаване на производителността потребителите на липова дървесина завишават дебелината на трупиите. Като цяло намалява търсенето и ползването на липова дървесина. Част от насажденията, наближаващи възраст над 45-55 г., остават неизползвани. За решаване на проблема в края на 70-те години Кунчев (1980) установява, че здравословното състояние на дървета от сребролистна липа се запазва добро и над 55-60-годишна възраст. Въз основа на това

предложение се възприема турнусът на липовите насаждения да бъде променен. Насажденията се разделят на две групи. За насажденията от I и II бонитет (високобонитетен стопански клас) да бъде 80 г., а за III-V бонитет (средно- и нискобонитетен стопански клас) - 60 години. В горите със специално предназначение стопанисването може да се удължи с още един стопански клас от 20 години. За да се завиши възрастта на стопанисване на естествените липови насаждения, те са отнесени във високостъблени стопански клас, но продължават да се стопанисват като издънкови. През този период насажденията все още не са достигнали възрастта за главна сеч и няма посочени ясни указания какви лесовъдски мероприятия трябва да се провеждат за успешно естествено възобновяване и запазване на продуктивността на месторастенето и видовото разнообразие. Поради недостатъчно търсене на липова дървесина в смесените с липа насаждения се изсичат другите видове и се оставя липата, така в някои насаждения се променя съставът и намалява биоразнообразието.

През 80-те години, при устройване на чистите и смесените с липа гори, в отделните горски стопанства се предвижда ползване в насаждения, достигнали турнусова възраст. Препоръчват се предимно голи сечи. През следващия ревизионен период поради намаленото търсене на липова дървесина предвидените мероприятия не се изпълняват, така възрастта на липовите гори нараства. Такъв е случаят в района на горските

Разновъзрастни насаждения от чиста липа в ДГС - Тутракан, след извеждане на гола сеч

стопанства в Тутракан, Силистра и отчасти Разград и гр. Кубрат, ловните стопанства „Каракуз“ - Дулово, и „Воден - Ири Хисар“ - с. Острово. Калмуков (1987) в дисертацията си „Лесоразвъдни проучвания върху сребролистната липа“ дава първите по-подробни сведения за състоянието, растежа и продуктивността на вида в района.

В проучванията са включени и най-възрастните 90-годишни насаждения. Димитров, Калмуков, Порязов (1994) проучват растежа и продуктивността на липовите гори в Североизточна България и представят научна-

та разработка „Моделиране на строежа по диаметър на издънкови насаждения от сребролистна липа“. Е. Димитров (2001) издава книгата „Моделиране строежа, обема и сортиментите на издънковата сребролистна липа“. В „Правилник за сечите в горите на Република България“ (1997) от авторски колектив, Калмуков подготвя раздела „Отгледни и главни сечи в липовите гори (83-86)“. Направените проучвания от редица автори показват, че чистите и смесените насаждения с участие на сребролистна липа имат издънков произход и неравномерно разпределение по възраст, а стопанисването им трябва да бъде съобразено с условията на месторастене и състоянието.

С въвеждане на Европейската екологична мрежа „Натура 2000“ в началото на XXI в. липовите гори почти изцяло са отнесени в местообитанието „91ZO - Музийски гори от сребролистна липа“ (Moesian Silver lime woods). Посочено е, че това местообитание включва насажденията от Дунавската равнина и Североизточна България и по-ограничено Източния Предбалкан. Всъщност това не изчерпва биоразнообразието на смесените със сребролистна липа различни по състав насаждения, в които в действителност участват ясени, дъбове, цер, бук, габър, леска, дребнолистна липа и други. Големите масиви от липа има и в други райони на страната. Това води и до неправилно избиране на съответните методи на стопанисване. В липовите гори масово се прилага гола сеч до началото на XXI век. С въвеждане на „Натура 2000“ възниква проблем.

Забранява се голата сеч в смесените насаждения с преобладаване на липа. Завишава се и възрастта на стопанисване. За запазване и увеличаване на биоразнообразието се препоръчва само котловинна сеч („Режими за устойчиво управление на горите в „Натура 2000“, 2011, стр. 145), но на практика това не е проучено.

За проучване на възможностите за стопанисване на липовите гори в Североизточна България през 2012 г. ИАГ възлага на ОСБРГДВ - Свищов, да разработи проект „Резултати от провеждане на лесовъдски мероприятия в липовите гори в района на Североизточна България“ с 2-годишен период на проучване. Проучен е опитът на лесовъдската практика в района, отчетени са резултатите от заложените експериментални опити преди повече от 25 г. в тази част на страната. Проучванията показват, че в досегашната лесовъдска практика до 2012 г. при възобновителната сеч в смесените с липа насаждения е прилагана главно гола сеч. Тя не е въздей-

ствала негативно върху появата на нови млади насаждения, които се отличават с добро възобновяване и висока продуктивност. Прилагане на груг вид сеч се е използвало случайно, и то по инициатива на дългогодишни лесовъдци, с желанието да запазят липовите гори. Един от тези лесовъдци е инж. Йордан Дженков. През 1968 г. той залага котли в 75-годишни смесени липови насаждения с преобладаване на липа над 0.8 в отдел 150, сега 1150 „б“ и „в“, на ДАС „Каракуз“ - Дулово. Котлите са с правоъгълна форма на площ от 2 дка, шахматно разпределени, когато теренът е равен. В подгот-

дел 150 (1150 „а“) с наклонен терен е изведена лентова сеч перпендикулярно на терена. Ширината на лентите е два пъти височината на гървостоя. Лентите се редуват през една. В района на „Воден - Ири Хисар“ се установи, че преди повече от 40 г. в отдел 49 „д“ смесено 75-годишно насаждение с преобладаване на липа 0.7 (сега 120 г.) е била изведена сеч със силно изреждане на гървостоя и свеждане на склона до 0.5-0.6. Това лесовъдско мероприятие има вида на постепенно-котловинна сеч върху цялата площ. В подотдел 7 „ж“ и 9 „к“ са заложени котли в смесено насаждение с участие на ясен 8 и сребролистна липа 2. Котлите са заложени по същата схема, както в „Каракуз“. Целта на изведените от лесовъдите сечи в липовите гори е да се запази част от старата гора за укритие и осигуряване на хранителна база за дивеча (благороден елен, сърна и дива свиня). Тогава, когато са залагани тези опити, не се знаело всъщност какво ще се получи, но днес, след повече от 40 г., можем да видим положителния резултат. При проучване на възможността за извеждане на окончателна фаза на постепенна сеч, 6-7 години след извеждане на преходната фаза, в почти всички случаи се получават негативни резултати - пречупване и унищожаване на по-голяма част от подраства. Навярно това се дължи на факта, че временните ползватели невинаги са загрижени за бъдещето на гората, защото те не са стопани, собственици и тяхната цел е друга. За да се постигне по-добър резултат, е необходимо да се изчака подрастът да достигне височината на старите дървета. Период от почти един стопански клас. Това показва и резултатът в отдел 49 „д“ във „Воден - Ири Хисар“.

Стопанисването на даген дървесен вид не е еднозначно - то трябва да бъде съобразено както с добива на здрава дървесина, създаваща възможност за добра реализация и цена, така и с успешно възобновяване, запазване на биоразнообразието и други социални функции. Не без значение е да се определи подходящата възраст на сеч (турнус). Нашите проучвания (Калмуков, 1987, 2014) показват, че при извеждане на възобновителни сечи на възраст над 70-80 г. здравословното състояние на добитата липова дървесина значително намалява. Подобни изводи дава Верхунов (1958). Той установява, че в младите насаждения на възраст до 60 г. гелът на гнилите и с хралупи дървета е до 10.5 %, на възраст 65 г. е 14.2 %, на 75 г. - 24.5 %, на 85 г. - 35.8 %, и на 115 г. е 47.6 %. Авторът препоръчва възрастта на експлоатация на липовите насаждения да не е повече от 70 години.

У нас влошаването на здравословното състояние на липовите дървета има и субективен характер. В културите през първите 1-3 години се появяват повече от едно стъбло на корен и впоследствие при отпада се отварят рани, водещи до загиване на дървесината в основата, към 30-40-годишна възраст и с нарастване на възрастта степента на увреждане се увеличава. Тези култури са отнесени към високостъблени стопански клас с турнус на стопанисване не по-мал-

120-годишно насаждение с преобладаване на сребролистна липа, в което преди 40 години е изведена постепенна сеч

ко от 80 години. Едва ли към тази възраст ще може да се добива максимално количество качествена дървесина, както показват проучванията. В издънковите насаждения влошаването на качеството на дървесината най-често се дължи на отстраняване на един от съствалите братя преди достигане на възрастта на възобновителна сеч.

Периодът на извеждане на сеч в насаждения с участие на липа не оказва влияние върху степента на възобновяването ѝ. Лесовъдската практика, а и нашите проучвания показват, че успешно възобновяване се постига при извеждане на сеч през цялата година. Върху степента на поява на коренищни издънки и подраст от семена съществено влияние оказват проведените лесовъдски мероприятия, способстващи тяхното появяване преди извеждане на окончателната фаза на съответната възобновителна сеч.

По-подробна информация за резултатите от провеждане на лесовъдски мероприятия за стопанисване на липовите гори в района на Североизточна България може да се намери в Годишния отчетен доклад на ИАГ за 2014 г., който дава пълна представа за провежданите досега лесовъдски мероприятия и резултатите от тях. Към него допълнително е изготвено становище за стопанисване на липовите гори.

Обобщавайки положителните резултати при стопанисване на липовите гори, се потвърждава изводът, че за да има добро стопанисване на горите у нас, в частност и на липовите гори, е необходимо препоръките да се правят на базата на реално изведени лесовъдски мероприятия след не по-малко от 15-20-годишен период от тяхното прилагане. Това е особено актуално при избор и внедряване на подходящи възобновителни сечи в естествени насаждения, култури, пояси и други гори.

Наистина е необходимо продължително време за залагане на опити за наблюдение и проучване, но са необходими и специалисти, за да се получат обективни и надеждни изводи и препоръки.

Доц. д-р Кънчо КАЛМУКОВ

Българските шедьоври в световното нематериално културно наследство

През 2011-2012 г. представихме българските обекти, включени в списъка на Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО. Сега представяме четирите български феномена, включени в списъка на Световното нематериално културно наследство към ЮНЕСКО. За включване отговаря Международният комитет, който изнася предложенията, които се подлагат на гласуване, на редовните сесии. Българският принос са културните и духовните ценности, сътворени от народа ни, с които всеки от нас трябва да се гордее.

БИСТРИШКИТЕ БАБИ

„Бистришките баби“ е името на самодееен гамски певчески състав от софийското село Бистрица. Той се прочува и разнася славата не само на селото, но и на България, из целия свят с изпълнението на автентичен фолклор. Създаден в началото на 60-те години на XX в., този скромнен по численост състав от 10 жени изпълнява характерни, оригинални с автентичността си, песнопения от шопския фолклор. Пе-

енето им се характеризира като шопска полифония, при която един или два гласа оформят извивките, докато другите певици поддържат монотонно пеене, което понякога преминава в двуглас или триглас. Понастоящем в състава участват дъщерите и внучките на първите му учредителки.

Уникалната самобитна група обиколи Япония, Мароко, САЩ и почти всички европейски столици. Включена е в Списъка през 2005 година.

ЧИПРОВСКИТЕ КИЛИМИ

Технологията на тъкането на чипровските килими е уникална, защото се изпълнява на вертикални станове. Килимът е с две напълно еднакви лица. За оцветяване на вълната и памука се използват само естествени багрила. Основните цветове са червен, жълт, кафяв, син и зелен. Името идва от гр. Чипровци, където този типично български занаят получава разцвет по време на Възраждането.

Обучението на младите килимари става както в семейната среда у дома, така и в училището и курсовете по този предмет, организирани от градското читалище.

Традицията на производство на Чипровски килими е включена в Списъка през 2014 година.

НЕСТИНАРСТВО

Нестинарството е един от най-старите български ритуални танци. Корените му се намират в епохата на езичеството - в култа на траките към слънцето. В близкото минало се е практикувал от българите в Беломорска Тракия. Понастоящем тези танци все още се изпълняват в няколко странджански села.

Целият ритуален танц „Нестинарство“ може да се наблюдава само в с. Българи, Бургаска област, в деня на Св. св. Константин и Елена - 3 юни (стар стил). Нестинарите са приели тези светци за свои покровители.

Обичаят „Нестинарство“ е танцуване с боси крака върху жарава в състояние на транс, в типични за този край носии и с нестинарски икони в ръце.

Празникът започва преди обяд с „обличането“ на иконите в яркочервен плат, обшит със стари сребърни монети и цветя. Шествие, в което се включва цялото село, отнася иконите до аязмото „Свети Константин“, където се извършва ритуално измиване на

гръжките на нестинарските икони. После те се занасят в параклиса „Св. св. Константин и Елена“, където престояват до свечеряване.

През деня на определеното място се подготвя нестинарската жарава, която се разстила в правилен кръг, около който се нареждат гостите. При настъпването на вечерта в паракли-

са, обвинит в благоуханието на тамян, свещеникът изпълнява благодарствена молитва към двамата светци и иконите се изнасят към мястото на танците.

През цялото време на ритуала се изпълнява музика от гайдари и тъпанджия. Музикалният съпровод е в три различни части: първата е при носенето на иконите до мястото на нестинарските танци, втората мелодия е по време на танците, а третата е т.нар. Костагинско хоро.

След като шествието пристигне при жаравата, започва кулминацията на празника. Нестинарите в състояние на транс влизат в кръга с подвиквания. Първият прекосява жаравата на кръст, след което навлизат и другите нестинари. Характерна е ситната и равна стъпка, с която нестинарите ходят боси по жаравата, но краката им не се нараняват. След като ритуалният танц приключи, всички присъстващи се хващат на Костагинското хоро.

Обичаят „Нестинарство“ е включен в Списъка през 2009 година.

ПЕРНИШКИТЕ СУРВАКАРИ

Игрите пресъздават хилядолетната езическа маскардна традиция. На 13 срещу 14 януари маскирани млади мъже, с вързани на пояса си хлопатари и чанове, под звуците на гайди и тъпани обхождат селището, с виковете и наричанията прогонват злото, а с молитви отварят пътя за доброто.

Фестивалът на сурвакарските и маскардните игри в Перник е най-големият на Балканите. Той се провежда ежегодно от 1966 г., като през 1985 г. е обявен за международен.

През вековете в маскардните игри са участвали само мъже. През последните десетилетия във фестивала се включват все повече млади жени и деца. В селата от Пернишкия регион има детски фолклорни групи, които целогодишно се готвят за участието в обичая „Сурвакари“, което поражда надеждата, че игрите имат бъдеще.

Номинацията за включването на този фестивал в Списъка е представена от Министерството на културата през 2012 г., а включването на „Пернишките сурвакари - България“ в раздела „Традиционни празници и обреди“ става на 2 декември 2015 година.

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

България трета в Европа адаптира националния стандарт за управление на горите към изискванията на FSC

Заместник-министърът на земеделието и храните доц. Георги Костов обяви, че е изработен национален стандарт за извършване на горска сертификация. Изявлението бе дадено по време на работна среща с неправителствената организация WWF - България, на 20 юни.

През юни WWF - България, депозира националния стандарт за отговорно управление на горите. Така нашата страна се превърна в третата в Европа (след Португалия и Франция), която адаптира националните си стандарти спрямо най-новите изисквания на Съвета по стопанисване на горите (FSC). Изготвянето на стандарта е резултат от двугодишния труд на работна група, в чийто състав се включиха представители на Министерството на земеделието и храните, Изпълнителната агенция по горите, бизнеса и неправителствените организации, координирана от WWF.

До края на 2015 г. в България са сертифицирани 810 000 ха горжавни гори, или 28 % от общата им площ, припомни заместник-министърът. Във всички тези територии са въведени по-строги правила по отношение на стопанисването на горите и прилагането им се проверява ежегодно от международни одиторски екипи. През тази година е предвидена сертификация на още 890 000 хектара. Така при успешно развитие на процеса общата площ сертифицирани горжавни гори би могла да достигне 58 % в края на 2016 година.

Доц. Георги Костов подчерта, че това е един от приоритетите на Министерството на земеделието и храните в задачата му горите да бъдат управлявани по устойчив, ефективен и многофункционален начин, с гаранция за законовия произход на добитата гървесина.

Участниците в срещата се обединиха около становището, че за да бъде успешен процесът на сертификация, е добре в него да бъдат мотивирани да се включат и останалите собственици на гори - общински и частни. Така те биха могли да бъдат по-конкурентоспособни на един по-взискателен пазар на гървесина.

FSC сертификацията се прилага в България от 2006 година. На глобално ниво FSC е признат като един от най-добре работещите инструменти за по-щадящо отношение към горите.

За да бъде сертифицирана една гора, е необходимо да се спазват редица изисквания, сред които опазване на вододайните зони и речните течения - не се допускат интензивни сечи във вододайни зони, тъй като това може да доведе до намаляване на водния дебит. Забранява се сечта в 15-метровата ивица по дължината на речните корита, от двете страни на коритото и джуги.

Опазват се уязвимите и застрашените от изчезване видове и екосистеми - определят се и се запазват най-малко 5 % гори във фаза на старост. Това означава, че се запазват старите гори със 100, 200, 300-годишни и по-стари дървета, установени в района. Оставят се най-малко 10 % от естествените количества мъртва гървесина. По този начин се осигуряват дом и хранителна база за над 50 % от видовете горските обитатели, тъй като най-малко половината от горските видове животни, гъби и микроорганизми са зависими именно от наличието на гниеца гървесина. Не се сечат дървета, в които има хралупи на птици, прилени и джуги бозайници, както и дървета, под които има редки и застрашени растения.

Друг обект на опазване при сертификацията на горите са културата и поминъкът на местното население. Освен това се гарантират правата на горските работници - да имат подходящо защитно облекло, да имат договори и да са осигурени, да са добре обучени и квалифицирани, да не се експлоатира детски труд.

Важно условие е да не се допуска използването на опасни пестициди.

Забранено е намаляването на горската площ - например изсичане на гора „на голо“, за да бъде застроено мястото или да бъде направена ски писта.

Остава една последна крачка до въвеждането на стандарта в страната ни, а именно официалното одобрение от страна на FSC. Очаква се в рамките на няколко месеца екип на FSC да разгледа адаптирания за българските условия стандарт и да финализира процедурата, като 96 % от изискванията на стандарта се покриват с националното законодателство и само 4 % са допълнителните изисквания.

Иван РАДЕВ
WWF - България

IN MEMORIAM

На 21 май почина инж. Ромил Борисов Бобев.

Роген е на 24.11.1935 г. в София.

През 1959 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“. Две години работи в ГС - Черни Вит. От 1961 до 1970 г. е на работа в „Агролеспроект“ - София.

През 1970 г. постъпва в Лесозащитната станция - София, където последователно е началник-отдел, а от 1989 до 1991 г. - директор.

От 1991 до 1996 г. е началник на отдел „Опазване на горите“ в Комитета по горите. От февруари до юни 1996 г., когато излиза в

пенсия, е зам.-председател на Комитета по горите.

Инж. Бобев се занимава с прилагането на биометода като приоритетен в лесозащитната практика. Спомага за издигането на по-високо равнище на работата на лесозащитните станции и кадровия им състав. В съавторство и самостоятелно публикува няколко научни труда.

Поклон пред светлата му памет!

По-добър банциг за по-добро бъдеще в горите

„Умните“ технологии позволяват на собствениците на дървообработващи предприятия да подобрят доходността и бизнес резултатите си, като намалят ползването на дървесина, разходите и отпадъците...

В края на 70-те години на миналия век идеята идва на двама американски изобретатели - да закарат банциг при дървесината, а не обратното. Възможността за пестене на транспортни разходи ги заинтригува. Четири години те работят върху различни прототипи в своя гараж, докато не създават и изпробват истински преносим банциг. През 1982 г. те основават „Wood-Mizer“ (пестящия дървесина) с мотото „От гората до крайната форма“.

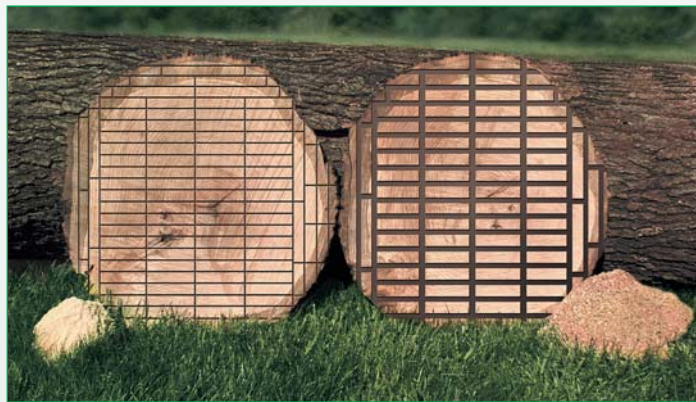
Иновацията да бъдеш мобилен

Пренасянето на банцига при трупите намалява вредното въздействие върху околната среда. По-малко камиони са необходими за доставки, консумацията на гориво намалява и съответно - и въглеродните емисии. Мобилните банцизи на „Wood-Mizer“ са напълно нов продукт на пазара през 1980 г. и като резултат се формира и нова пазарна ниша - дървопреработватели, които могат ефективно и достъпно да пътуват от клиент на клиент и да преработват трупи на гръски на място.

По това време не си струва малко количество трупи да бъде превозвано до местното дървопреработващо предприятие и най-често те се използват като дърва за огрев. С мобилните банцизи тези трупи се превръщат в ценен дървен материал със същото или по-добро качество от постиганото дотогава.

Екологичните ползи от тънките ленти

Успехът на достъпните и мобилни банцизи се дължи на един важен

Разбиване на трупи с тясна лента - отляво, и с циркулярен трион - отдясно

фактор - използването на тънки и тесни ленти. Традиционно дървообработващата промишленост приема, че „по-голямото е по-добро“, защото по-дебелата лента може да реже по-бързо. Тънките ленти обаче оставят много по-малко отпадна дървесина в сравнение с циркулярните триони. Затова с лентите на „Wood-Mizer“ банцигарите могат да произвеждат повече гръски от същите трупи и им остават по-малко стъргодини. В зависимост от размера на трупите рангеманът може да достигне 70-80 на сто.

Зоран Яковлевич - производител на палети от Сърбия, споделя например, че след преминаването му на банциг „Wood-Mizer“ е започнал да произвежда с един палет повече от 1 м³ дървесина.

Технологията на тънките ленти пести суровина и съответно крайните продукти изискват по-малко дървесина, за да бъдат произведени.

Подобрения в консумацията на енергия

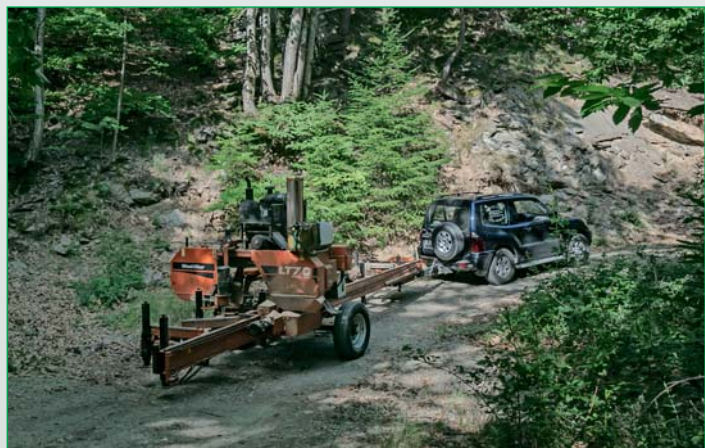
Банцизите „Wood-Mizer“ не предлагат предимства само в една или две области. Те спестяват разходи от различни перспективи, като оказват положително влияние върху много различни операционни разходи, например консумацията на енергия. Тези разходи често са подценявани при инвестицията в нови машини.

По-малките ленти на „Wood-Mizer“, за разлика от други технологии, изискват по-малко количество енергия, за да работят ефективно. Сами по себе си лентите също са по-евтини и по-лесни за подмяна и заточване. Заточването на лентите „Wood-Mizer“ може да се усвои бързо и лесно, докато други изискват професионалисти.

Мобилните банцизи - нова индустрия и начин на живот

През последните над 30 години повече от 60 000 банцига „Wood-Mizer“ са продадени в над 100 страни по света, като пазарната ниша на биченето с тънки и тесни ленти все повече расте.

Много хора са направили кариера като собственици на

банциз. Примерите на успешите с банцизите на „Wood-Mizer“ са многобройни. Мнозина намират, че банцизът им позволява да започнат ново производство, да живеят независимо и да работят на открито.

Шофьор на автобус Павел Кадлек от Чехия споделя, че неговият живот се променя напълно, след като закупува банциз и започва да предлага услуги на местно ниво. Харесва му, че може да работи със свой собствен ритъм, че работата му задоволява конкретни потребности, а продуктите, които предлага, са с отлично качество. „Сега сам съм си шеф“, споделя той.

Банцизите насърчават по-добрите социални отношения в селските региони. Анна де Гуиди от Италия, която има предприятие за производство на палети, споделя: „Банцизът е най-добрият начин да имаш много приятели. При нас всеки ден идва нов местен клиент, с който ставаме приятели“.

Мястото на дървообработването в кръговата икономика

Банцизите на „Wood-Mizer“ са в основата на малките и средните производства, обработващи местна дървесина за местни потребители, като се наемат местни работници.

Това е идеален пример за устойчиво развитие на местно ниво, което има благоприятно влияние върху икономиката на регионално и държавно ниво.

Този тип бизнес е точно това, което много аналитици прогнозирали от години - в резултат от угължената рецесия малките компании се развиват така, че да могат да реагират бързо и ефективно на търсенето на пазара и на въвеждането на нови технологии.

Експертите често наричат това „кръгова икономика“, при която използването на суровина се намалява, а отпадъците стават нула. Насърчаването на компаниите да въвеждат този модел е много важно за ЕС с цел опазване на околната среда и стимулиране на бизнес иновациите.

Успехът, споделян от малките компании, с банцизи „Wood-Mizer“ доказва, че преходът от „теория“ към „практика“ е възможен и става дори в момента.

Представител на Wood-Mizer за България
„Екотехпродукт“ ООД
София 1186, ул. „Стар Лозенски път“ 38
Тел: 02/ 979 1710, 462 7035
<http://www.woodmizer.bg>
office@ecotechproduct.com

Информация

Нагъл опит за пренабиване на контролни пластини

На 18-19 май горските инспектори от РДГ - София, съвместно със служители на МВР са извършили 25 проверки. Проверени са 11 склада за преработка и търговия с дървесина, 11 МПС и 3 обекта за дърводобив. Съставени са 6 акта - за неподдържана система за постоянно видеонаблюдение, несъхраняване на дневник за постъпила, преработена и експедирана дървесина и на водачи на товарни автомобили с липсващи GPS устройства.

При извършване на проверка на 19 май в района на с. Нови хан, община Елин Пелин, са заловени два товарни автомобила, пре-

возващи незаконно добити дърва за огрев. При проверка на документите е установено, че транспортираната дървесина има придружаващи превозни билети, издадени на същата дата, за превоз на 10 м³ дърва. Инспекторите установяват обаче, че по отсечените дърва личат следите от поставени и след това свалени контролни пластини, които се оказват пренабити на новото количество дърва. При оказаното съдействие от служители на МВР и Изпълнителната агенция „Автомобилна администрация“ е установено, че камионите не са лицензирани за транспортиране на дървесина.

Другарска среща

Да отбележат 30 години от завършването на Висшия лесотехнически институт състуденти от випуск 1981 г. се събраха в хотел „Маргидик“ в Априлци. Присъстваха над 30 лесовъди, повечето от които отдават своите знания и натрупан вече солиден професионален опит в системата на горите. В непринудена атмосфера съвкупниците споделяха своя жизнен път и си припомняха незабравими мигове от студентския живот.

Ремонтиран бараж

Криволинейният бараж след построяването му, 1952 г.

Няма и следа от пороци, а растителността е покрила съоръжението, 1999 г.

В началото на 2016 г. Югозападното гържавно предприятие - Благоевград, приключи основния ремонт на криволинеен бараж на р. Хърсовска в местността Бачиново. За да се гарантира сигурността на техническото съоръжение и то да продължи да изпълнява защитните си функции както досега, предприятието отдели 700 000 лева. Баражът е построен през 1948-1949 г. в Горна Джумая (Благоевград) под ръководството на началника на секция „Укрепяване на пороизщата и залесяване“ Георги Копаранов. Общата му кубатура е 587 м³ и е част от системата от шест

каменни баража, изградени за укрепяването на пороизщата Хърсовска река. Тя е най-големият и най-опасният приток на р. Благоевградска Бистрица, която в миналото нанасяла големи щети на града с наводнения при всеки проливен дъжд.

Баражът преди започване на ремонтните дейности, 2015 г.

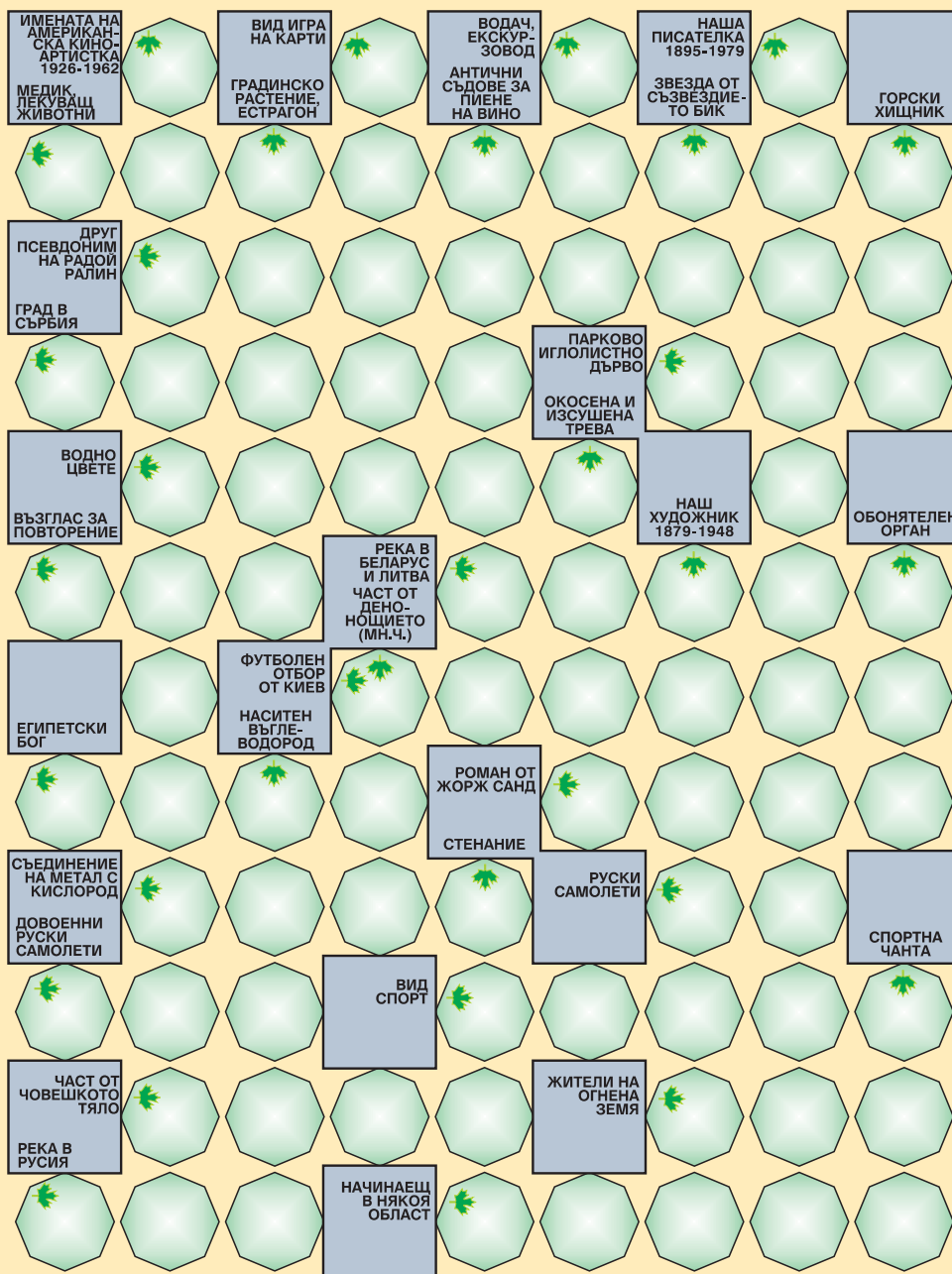
Ремонтираният криволинеен бараж, 2016 г.

ИАГ публикува данни за горските територии онлайн

От 20 юни всеки може да провери състоянието на горските територии на страната. Публикуваните статистически данни показват каква е площта на горските територии, видовете гори, общо за страната и по собственост - гържавни, общински и гори, собственост на физически и юридически лица. Информацията е публична и е

обобщена в седем приложения, които се намират на официалната електронна страница на Изпълнителната агенция по горите (www.iag.bg) в раздел „Документи“, секция „Документи по Заповед №576/22.04.2016“. Публикуването на данни за състоянието на горските територии в страната ще даде възможност на

гражданите да се информират и за общата залесена площ, общия гървесен запас по видове и възраст, както и за обема добита гървесина по горски и ловни стопанства. В специално приложение е обобщена информация, която показва функционалната принадлежност на горските територии и какво е тяхното предназначение.

РЕЧНИК: НАТ, НЕМАН, ОРАС.

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 5/2016:

ВОДОРАВНО: Ана Карина, Аров, Лив, Алемани, Ин, Ер, Ята, Яр, Ил, Яке, Ано(Жан-Жак), Велес, Опит, Локо, Итака, Ов, Станимака.

ОТВЕСНО: Аналитик, Пит (Брад), Арена, „Евита“, Аком, Етан, Ава, Ял, Ки, Ар, Елам, „Или“, Асо, Юни, Ерин, Кок, Авер, Лолова (Татяна).

Саморасляци

Пита старият горски бай Нено Балканджията жена си колко тежи.

- Няма да ти кажа - заинатява се Неновица.

- Хайде, ге! Само първите три цифри...

Прибира се оклюмал от училище внукът на бай Нено. Дядо му го пита какво му е.

- Писаха ми двойка по пеене.

- Е, ти пееш много вярно даже! Какво иска от тебе учителката?

- негодуюва и Нено.

- Не е доволна, че я изпях как пуши в тоалетната.

Тъщата разказва мечтателно на Нено за отминалата младост:

- Когато аз бях млада, бях глупава, наивна и безразсъдна.

Горският я прекъсва с думите:

- Мамо, ти прекрасно си се съхранила!

Синът, все още ерген, съобщава на Неновица:

- Мамо, днес ще доведа три девойки. Искam да познаеш коя ще е снаха ти!

След срещата той изпраща момичетата, връща се и пита:

- Е,коя е?

- Ясна е работата. С тъмната коса.

- Мамо - прегръща я момчето радостно - страшна си! Как позна?

- Интуиция. От сега като я погледна и ме гразни.

Нено горският чете вестник:

- Бре, майка ти кога е заминала за Африка? - обръща се той към жена си.

- Какво говориш? - стъписва се тя.

- Гледай какво пише във вестника: „Чума в Судан“.

Внучето на бай Нено пита баба си:

- Бабо, а какво прави щъркелът като донесе бебето?

- Три дни пие с приятели, а после цял живот опустошава хладилника и гледа телевизия на дивана.

Обичай България

Тайните на Земенския манастир

Този малък манастир не е действащ от 1966 г., когато в църквата му са открити старинните стенописи и тя е обявена за паметник на българската архитектура и живопис. Светият синод в замяна „издейства“ построяването на нов храм със същото име - в Земен. Така градът има най-старата (от XI в.) и най-новата (от времето на социализма) църква в своята история. Самият манастир става музей, а от 2004 г. е филиал на Националния исторически музей.

Защо бихте отишли до Земенския манастир? Ще отидете там от любознателност и ще научите много. Но можете да потеглите нататък и по друга причина, отвела и мен до това място. Аз съм от търсачите на тайните. В Конявската планина те са много. И ми харесват дори неразгадани.

Неразкрита е тайната за заровените богатства наоколо. Любителите археолози търсят до манастира имането на цар Михаил III Шишман Асен, защото преданието разказва, че този български цар е загинал в битката със сръбския владетел Стефан Дечански през 1330 г. край крепостта Землянград (Земен). Като магнит мястото привлича и иманяри. А не е ли тайнствена и легендата за строежа на храма през XI век? Майстор и неговият ученик си устроили състезание кой ще изгради по-красива църква, без да гледат какво прави другият. Така захванали два градежа по поречието на Струма, но на десетина километра един от друг. Когато двете църкви били готови, майсторът свалил шапка на чирака и разрушил своята сграда.

Един друг тайнствен разказ мълви за рицарите тамплиери, минали през прохода до Земен по пътя за Божи гроб още по време на кръстоносните походи. Те оставили някаква свещена ценна реликва, по-късно разделена на три части, за да се опази. Какво и къде са - тайна.

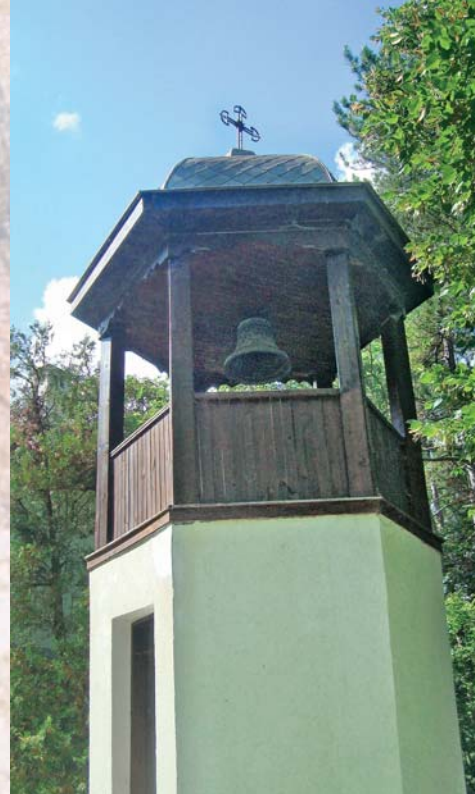
Докато е действащ, в последните двадесетина години, Земенският манастир бил своеобразна лечебница на „лудите“ монаси. Луд монах съм „срещала“ само в романа на Умберто Еко „Името на розата“. Какви психически разстройства са сполетели изпращаните тук божи хора, е също забулена във времето тайна.

Най-уникална е манастирската църква „Св. Иоан Богослов“. Простото кубообразно помещение е ярък представител на т.нар. кръстополна архитектура, характерна за Балканите. Камбанарията ѝ е отделена от храма, изглежда някак уединено, кацнала в манастирския двор. Аз имах късмета да слушам историята на храма от Камелия Петрова - екскурзовод в Земенския манастир. И с нейна помощ в моята колекция от тайни се настаниха „дватамата Спасители“. Те са в центъра на стенописа „Тайната вечеря“ - единият подава каната с вино на апостол Павел, а другият - на апостол Петър. Защо ли са двама? Най-ценният стенопис, казват специалистите, е от XIV в. и се казва „Изковаване гвоздеите за Разпятието“. Той е част от триптиха, разказващ за издигането на кръста, разделянето на дрехите на Христос и изработването на гвоздеите за кръста. Цял комикс, бихме казали днес. Стенописът е пълен със светци, но и с образите на хора - толкова много, толкова неканонично изрисувани. Тук е и жената на ковача, която държи ковашкия чук с двете си ръце. Ако помните, това с гвоздеите е християнска история, която става известна след като цар Константин и майка му Елена намират през 326 г. Христовия кръст до Ерусалим. А легендата е, че ковачът, на който поръчали да изработи пироните, отказал, но жена му се съгласила.

В иконописа за отричането на Петър виждаме дори и пропелия три пъти петел.

И накрая: как се е опазила табелата с призив да се пазят горите от пожар, закована на задната ограда на манастира? Истинска тайна, като знаем, че МГП (Министерството на горите и горската промишленост) го няма вече поне 30 години!

Светлана БЪНЗАРОВА

 Husqvarna®

www.husqvarna.bg

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД, София 1799, бул. "Андрей Ляпчев" 72, тел.: 02 8099443, 02 8099420

e-mail: info@husqvarna.bg